

ÅRSREGNSKAPET FOR REGNSKAPSÅRET 2017 - GENERELL INFORMASJON

Enheten

Organisasjonsnummer: 937 889 186
Organisasjonsform: Sparebank
Foretaksnavn: SPAREBANK 1 MODUM
Forretningsadresse: Vikersundgata 29
3370 VIKERSUND

Regnskapsår

Årsregnskapets periode: 01.01.2017 - 31.12.2017

Konsern

Morselskap i konsern: Ja
Konsernregnskap lagt ved: Nei

Regnskapsregler

Regler for små foretak benyttet: Nei
Benyttet ved utarbeidelsen av årsregnskapet til selskapet: Regnskapslovens alminnelige regler

Årsregnskapet fastsatt av kompetent organ

Bekreftet av representant for selskapet: Kristin Myrmel Skinstad
Dato for fastsettelse av årsregnskapet: 14.02.2018

Grunnlag for avgivelse

År 2017: Årsregnskapet er elektronisk innlevert
År 2016: Tall er hentet fra elektronisk innlevert årsregnskap fra 2017

Det er ikke krav til at årsregnskapet m.v. som sendes til Regnskapsregisteret er undertegnet. Kontrollen på at dette er utført ligger hos revisor/enhetens øverste organ. Sikkerheten ivaretas ved at innsender har rolle/rettighet for innsending av årsregnskapet via Altinn, og ved at det bekreftes at årsregnskapet er fastsatt av kompetent organ.

Brønnøysundregistrene, 30.04.2021

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2017	2016
RESULTATREGNSKAP			
Renteinntekter og lignende inntekter			
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4	3 389 000	2 938 000
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	4	209 303 000	194 642 000
Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	4	414 000	-487 000
Sum renteinntekter og lignende inntekter		213 106 000	197 093 000
Rentekostnader og lignende kostnader			
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	4		
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	4	50 087 000	46 720 000
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	4	21 576 000	18 561 000
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	4	2 685 000	1 237 000
Andre rentekostnader og lignende kostnader	4	3 878 000	3 646 000
Sum rentekostnader og lignende kostnader		78 226 000	70 164 000
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		134 880 000	126 929 000
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning			
Inntekter av aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	7	46 724 000	26 219 000
Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		46 724 000	26 219 000
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester			
Garantiprovisjon	5	1 956 000	1 887 000
Andre gebyrer og provisjonsinntekter	5	60 071 000	48 939 000
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		62 027 000	50 826 000
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester			
Andre gebyrer og provisjonskostnader	5	4 944 000	4 626 000
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		4 944 000	4 626 000
Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler			
Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og	8	796 000	549 000

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2017	2016
andre rentebærende verdipapirer			
Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning	8	9 517 000	3 013 000
Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og finansielle derivater	8	96 000	137 000
Sum netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler		10 409 000	3 699 000
Andre driftsinntekter			
Driftsinntekter faste eiendommer	6	446 000	407 000
Andre driftsinntekter	6	179 000	199 000
Sum andre driftsinntekter		625 000	606 000
Lønn og generelle administrasjonskostnader			
Lønn	9	37 701 000	38 120 000
Pensjoner	9	4 120 000	7 535 000
Sosiale kostnader	9	11 297 000	8 771 000
Lønn m.v.		53 118 000	54 426 000
Administrasjonskostnader	10	32 564 000	28 761 000
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader		85 682 000	83 187 000
Avskrivninger m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler			
Ordinære avskrivninger	12	4 816 000	5 386 000
Sum avskrivninger m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		4 816 000	5 386 000
Andre driftskostnader			
Driftskostnader faste eiendommer	10	1 386 000	1 559 000
Andre driftskostnader	10	10 384 000	8 913 000
Sum andre driftskostnader		11 770 000	10 472 000
Tap på utlån, garantier m.v.			
Tap på utlån	14	101 000	10 770 000
Sum tap på utlån, garantier m.v.		101 000	10 770 000
Nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler			

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2017	2016
Nedskrivning/reversering av nedskrivning	17	0	-1 429 000
Gevinst/tap	17	-908 000	13 933 000
Sum nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler		-908 000	12 504 000
Resultat av ordinær drift		146 444 000	106 342 000
Skatt på ordinært resultat	11	26 037 000	18 428 000
Resultat av ordinær drift etter skatt		120 407 000	87 914 000
Resultat av ekstraordinære poster		0	0
Resultat for regnskapsåret		120 407 000	87 914 000
Overføringer og disponeringer			
Overført til sparebankens fond		110 407 000	81 716 000
Overført til gavefond og/eller gaver		10 000 000	6 200 000
Sum disponeringer og overføringer		120 407 000	87 916 000

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2017	2016
BALANSE - EIENDELER			
Kontanter og fordringer på sentralbanker		22 391 000	25 568 000
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner			
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	13	302 557 000	196 828 000
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	13	50 000 000	50 000 000
Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		352 557 000	246 828 000
Utlån til og fordringer på kunder			
Factoring		0	0
Kasse-/drifts- og brukskreditter	14	998 434 000	917 167 000
Byggelån	14	150 195 000	215 444 000
Nedbetalingslån	14	6 001 808 000	5 367 988 000
Nedskrivninger på individuelle utlån	14	1 531 000	8 942 000
Nedskrivninger på grupper utlån	14	19 300 000	19 300 000
Sum netto utlån og fordringer på kunder		7 129 606 000	6 472 357 000
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning			
Utstedt av det offentlige		0	0
Sertifikater og obligasjoner	15,20	414 441 000	327 470 000
Utstedt av andre		414 441 000	327 470 000
Sum sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning		414 441 000	327 470 000
Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning			
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	16,17	305 971 000	292 943 000
Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning		305 971 000	292 943 000
Eierinteresser i tilknyttede selskaper			
Sum eierinteresser i tilknyttede selskaper		0	0
Eierinteresser i konsernselskaper			

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2017	2016
Sum eierinteresser i konsernselskaper		0	0
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	11	2 435 000	2 210 000
Sum immaterielle eiendeler		2 435 000	2 210 000
Varige driftsmidler			
Maskiner, inventar og transportmidler	12	6 893 000	9 650 000
Bygninger og andre faste eiendommer	12	41 852 000	43 090 000
Sum varige driftsmidler		48 745 000	52 740 000
Andre eiendeler			
Finansielle derivater		65 000	116 000
Andre eiendeler		3 269 000	2 846 000
Sum andre eiendeler		3 334 000	2 962 000
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Opptjente ikke mottatte inntekter		15 804 000	14 542 000
Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		15 804 000	14 542 000
SUM EIENDELER		8 295 284 000	7 437 620 000
BALANSE - GJELD OG EGENKAPITAL			
GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner			
Sum gjeld til kredittinstitusjoner		0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder			
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	21	5 324 341 000	4 873 386 000
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	21	393 682 000	368 891 000
Sum innskudd fra og gjeld til kunder		5 718 023 000	5 242 277 000
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			
Obligasjonsgjeld	22	1 402 590 000	1 190 621 000

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2017	2016
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		1 402 590 000	1 190 621 000
Annen gjeld			
Annen gjeld	11	44 428 000	32 227 000
Sum annen gjeld		44 428 000	32 227 000
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		11 644 000	13 527 000
Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	19	7 044 000	6 034 000
Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		7 044 000	6 034 000
Ansvarlig lånekapital			
Annen ansvarlig lånekapital		89 693 000	44 805 000
Sum ansvarlig lånekapital		89 693 000	44 805 000
Sum gjeld		7 273 422 000	6 529 491 000
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital/grunnfondsbeviskapital	23,24	1 008 343 000	898 564 000
Selskapskapital		1 008 343 000	898 564 000
Sum innskutt egenkapital		1 008 343 000	898 564 000
Opptjent egenkapital			
Gavefond	23,24	13 518 000	9 564 000
Sum opptjent egenkapital		13 518 000	9 564 000
Sum egenkapital		1 021 861 000	908 128 000
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		8 295 283 000	7 437 619 000

2017

ÅRSRAPPORT

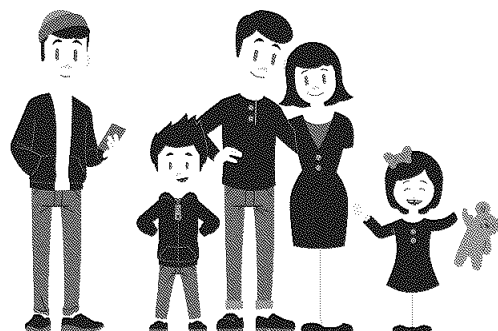

02

03	2017 BLE ET GODT ÅR FOR SPAREBANK 1 MODUM.....
04	SPAREBANK 1-ALLIANSEN
06	ÅRSBERETNING 2017
15	HOVEDTALL
16	RESULTATREGNSKAP
17	BALANSE
19	KONTANTSTRØMOPPSTILLING
20	INNHOLD NOTER
21	NOTER
44	REVISOR
47	ERKLÆRING FRA STYRET OG BANKSJEFEN
48	GAVER 2017
51	TILLITSVALGTE I SPAREBANK 1 MODUM

2017 ble et godt år for SpareBank 1 Modum.....

I 2017 leverte SpareBank 1 Modum sitt beste resultat siden oppstarten i 1841. God underliggende drift, kostnadskontroll, høy vekst og et ekstraordinært utbytte fra felleseide selskaper er blant de viktigste årsakene til det gode resultatet.

Norske banker er inne i store endringsprosesser drevet av digital utvikling og nytt lovverk. Dette legger til rette for bedre brukeropplevelser og fleksibilitet for våre kunder. Konkurransesbildet endrer seg fordi langt flere og nye aktører gis tilgang til norske bankers infrastruktur og dermed kundeflatene.

Vi ser denne utviklingen som positiv, selv om den utfordrer dagens forretningsmodell og skjerper kravene til oss som en lokal leverandør av bank og forsikringsprodukter. Vår fremtid ligger i hendene til våre kunder. Så lenge vi oppleves som en aktør som utgjør en forskjell og våre kunder ser klare fordeler med å samarbeide med den lokale sparebanken, vil vi stå på til det beste for lokalsamfunnet og menneskene som bor der.

I en digital verden er det vårt mål å gi våre kunder en personlig opplevelse. Dette gjør vi ved å tilby de beste digitale løsningene og de beste produktene samtidig

som vi er til stede der hvor folk flest bor. Vårt samfunnsengasjement underbygger vår tilstedeværelse og bankens gavefond viser i praksis forskjellen på oss og mange av våre konkurrenter. I løpet av 2017 delte vi ut over kr 6.000.000,- som gaver til allmennyttige formål i lokalsamfunnene vi er en del av.

De siste årene har vi hatt høy vekst og god tilstrømning av nye kunder. Vi lykkes godt i våre kjerneområder Modum, Øvre Eiker og Nedre Eiker samtidig som vi har en god utvikling i Drammensregionen. I 2018 forventer vi samme utvikling i et marked som fortsatt vil preges av lave renter, moderat prisstigning på boliger og sterk konkurranse.

Gode resultater over flere år har sikret at banken er godt kapitalisert, og ligger i forkant av myndighetenes regulatoriske krav. Det gjør at vår ambisjon om fortsatt god vekst og utvidelse av markedsområdet vil fortsette i årene som kommer.

Gjennom bankens deltagelse i SpareBank 1 alliansen har våre kunder tilgang til noen av markedets beste produkter og teknologiske løsninger. I alliansen jobber vi sammen om å utvikle en bedre brukeropplevelse for kunder og samarbeidspartnere samt for å tilpasse vår forretningsmodell i takt med endringene i vår bransje.

Vi ser frem til å jobbe videre med spennende utfordringer, og konstaterer at vi har et godt grunnlag for sunn og lønnsom drift i strategiperioden 2018-2021. Vår misjon som en lokal sparebank er å utgjøre den lille forskjellen til det beste for våre kunder.

Egil Meland
adm. banksjef

SPAREBANK 1 GRUPPEN OG BANKSAMARBEIDET

SpareBank 1-alliansen er et bank- og produksamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom de felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

SpareBank 1-alliansen er Norges nest største finansgruppering. Alliansen består av 14 selvstendige banker som er fullverdige leverandører av finansielle produkter og tjenester til privatpersoner, bedrifter og organisasjoner.

Kundene skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er den beste på nærhet, lokal forankring og kompetanse. Totalt har alliansen ca. 7000

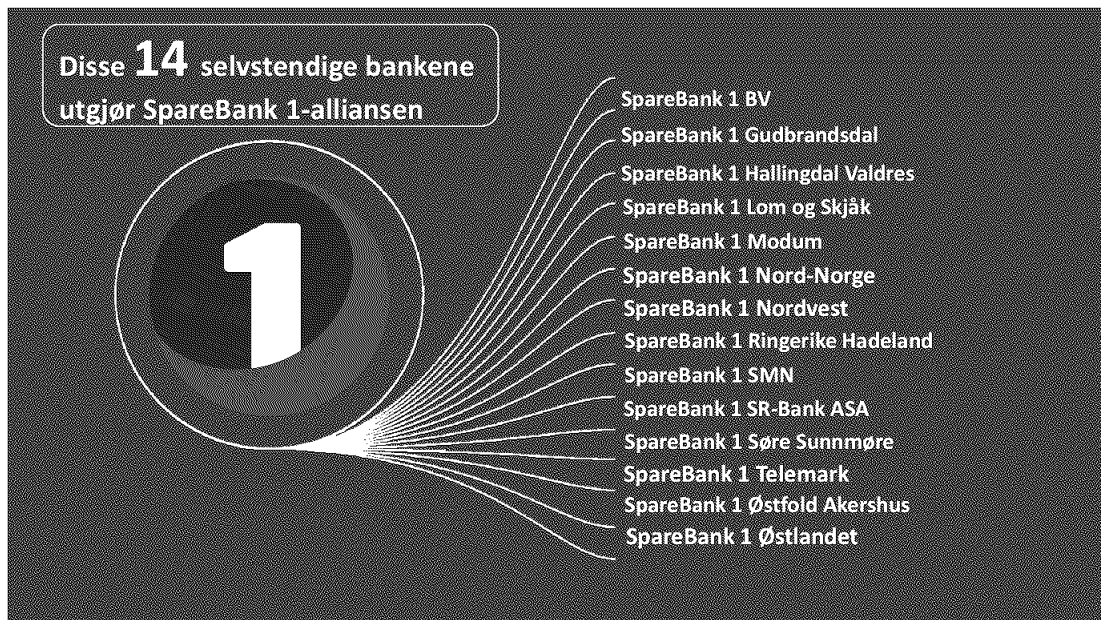
medarbeidere, hvorav ca. 1200 er tilknyttet SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet med datterselskaper.

SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet utgjør Alliansesamarbeidet. Hensikten med Alliansesamarbeidet er å levere attraktive produkter og tjenester med fokus på gode kundeopplevelser for å bidra til SpareBank 1-bankenes konkurransekraft og lønnsomhet, slik at de forblir sterke og selvstendige. Alliansesamarbeidets visjon er: Attraktiv for kundene og bankene.

SpareBank 1 Banksamarbeidet leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og

utviklingstjenester til alliansebankene som kunder, og bidrar til at felles utvikling og felles aktiviteter gir bankene stordrifts- og kompetansefordeler. Selskapet eier og forvalter også alliansens immaterielle rettigheter under det felles merkevarenavnet SpareBank 1.

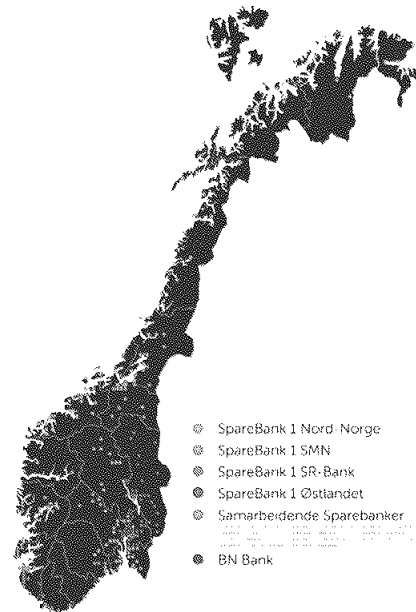
SpareBank 1 Banksamarbeidet utvikler og leverer felles IT/mobilløsninger, merkevare- og markedsføringskonsepter, forretningskonsepter, kompetanse, analyser, prosesser, beste-praksis-løsninger og innkjøp.

Av de 14 selvstendige sparebankene som inngår i SpareBank 1-alliansen er det både:

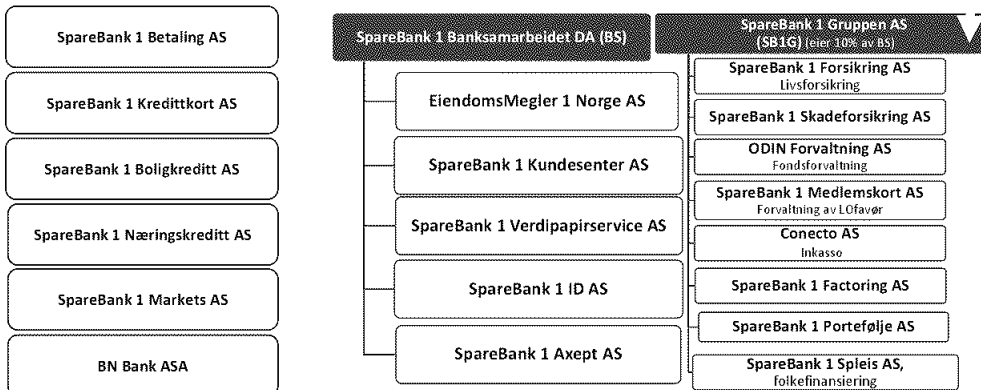
- ✓ Børsnoterte banker
- ✓ Egenkapitalbevisbanker
- ✓ Aksjesparebank

Alliansepartnere:

Felleseide selskaper utenfor Alliansesamarbeidet - ulike eierbrøker*

Årsberetning 2017

SpareBank 1 Modums utvikling

2017 var preget av sterk konkurranse i boligglansmarkedet, og stor utbyggingsaktivitet i bankens markedsområde. Norsk økonomi er i bedring, til tross for en større omstilling som fortsatt preger økonomien. SpareBank 1 Modum leverer sitt beste resultat noensinne med en økning på 32 mill. kr sammenlignet med 2016. Hovedårsaken til det gode resultatet er ekstraordinære utbytter fra felleseide selskaper, samt økte inntekter som følge av høyere salgsaktivitet og vekst.

Den digitale utviklingen og våre kunders forventning til bedre produkter og tekniske løsninger har løftet bankens fokus på innovasjon og utvikling. Bankens eierskap i SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1-Banksamarbeidet sikrer tilgang til en konkurransedyktig produktbredde og digitale løsninger med høy kvalitet. Dette strategiske eierskapet gjør at banken er godt posisjonert til å møte en sterkere og digital konkurranse fra nye Fintech's og 3.partsaktører i alle kanaler og på de plattformer våre kunder bruker. Et viktig grep i denne sammenheng var norske bankers beslutning om felles satsing på VIPPS.

Banken har i 2017 en god utvikling i de fleste forretningsområder. Utvikling av organisasjonen med fokus på kompetanse og CRM-integrasjon bidrar kontinuerlig til bedre respons-håndtering, relevans og tilgjengelighet for våre kunder. Veksten i personmarkedet på 14,7 % er

hovedsakelig hentet i bankens primære markedsområder. I tillegg til god vekst i bankens primære markedsområde opplevde vi god vekst i sekundære markedsområder. Bedriftsmarkedet har en negativ vekst i 2017 på 2,3 %. Lav vekst skyldes blant annet innfrielse av et større utbyggingsprosjekt. Underliggende vekst i bedriftsmarkedet er tilfredsstillende.

Lange perioder med lave renter påvirker over tid innskuddsmarkedet. Dette i kombinasjon at med mange nye nisjeaktører har skapt stor konkurranse om innskuddsmidler. I dette bildet har banken allikevel hatt en god innskuddsvekst, og vår innskuddsdekning er på et tilfredsstillende nivå. Privatmarkedet oppnådde en vekst på 5,3 %, mens bedriftsmarkedet hadde en økning på 15,7 %. Med stigende rentebaner er det forventning om et mer normalisert, men konkurransepreget innskuddsmarked i fremtiden.

Aksje- og rentemarkedet har vist en positiv utvikling i 2017. Det gjenspeiles i verditvilling på bankens verdipapirbeholdning og avkastning på finansielle eiendeler.

Banken er godt kapitalisert og har en tilfredsstillende finansiering. Bankens solide finansielle stilling legger et godt grunnlag for å møte regulatoriske krav, sterk konkurranse og omstellingsbehov i tiden som kommer.

Risikostyring

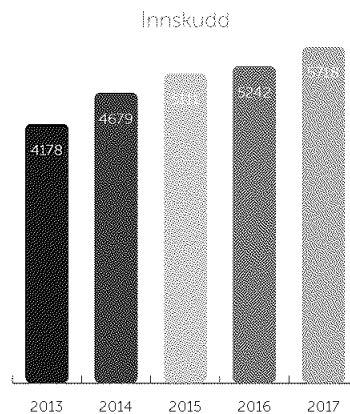
Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Risikostyringen i SpareBank 1 Modum skal støtte opp under bankens strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

For å sikre en hensiktsmessig og effektiv prosess, har styret vedtatt rammebetingelser, som ivaretar bankens behandling og oppfølging av de risikoområder som er knyttet til bankens forretningsdrift. Bankens strategi, policy for risikostyring og underliggende strategier for hvert risikoområde oppdateres årlig. Dette setter rammer slik at SpareBank 1 Modum drives med et moderat risikonivå innenfor bankens forretningsområder.

Styret mottar og gjennomgår med administrasjonen løpende rapporter over bankens risikokoeksponeringer, samt virksomheten sett opp mot interne og eksterne rammer. Banken er i hovedsak eksponert for kredittrisiko, markeds- og likviditetsrisiko, samt operasjonell risiko.

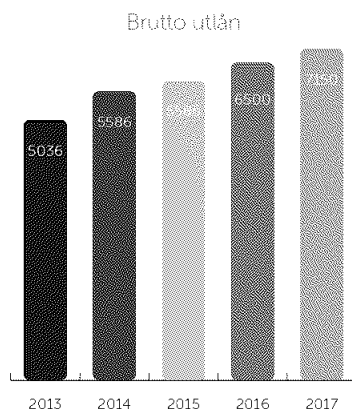
Finansiell framskrivning

Med utgangspunkt i det strategiske målbildet og forretningsplanen utarbeides det en framskrivning av forventet finansiell utvikling for de neste tre årene. I tillegg gjennomføres det en framskrivning av en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Formålet med framskrivningen er å beregne hvordan den finansielle utviklingen i aktiviteter og makroøkonomi påvirker bankens finansielle utvikling, herunder egenkapitalavkastning, finansieringssituasjon og kapitaldekning.

Lavt rentenivå og sterk konkurranse har bidratt til press på rentemargin gjennom hele året. Netto renteinntekter økte med 8 mill.kr som følge av sterk utlansvekst i privatmarkedet.

Provisjoner fra lån overført SpareBank 1 Boligkreditt utgjorde samlet 21,8 mill. kroner (14,3 mill. kroner). Provisjonsinntektene fra selskapet har økt med bakgrunn i økt overført volum og høyere margin på boliglån. Andre provisjonsinntekter økte med 3,4 mill. kroner i 2017 som er et resultat av høyere salgsaktivitet og vekst.

Kredittrisiko

Det er styrets policy at SpareBank 1 Modum skal ha en moderat kredittrisiko. Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av kundens eller andre motparters manglende evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken.

Kredittrisiko anses å være det vesentligste risikoområdet i bankens virksomhet, og er under kontinuerlig overvåking. Overvåkingen av risikoen i porteføljen skjer bl.a. ved hjelp av bankens risikoklassifiseringssystem, hvor hver enkelt kunde på bakgrunn av objektive kriterier klassifiseres etter misligholdssannsynlighet og tapsgrad gitt mislighold. Scorekortene er utarbeidet av Kompetansesenter for Kreditmodeller (KFK) som er et samarbeidsorgan for SpareBank 1 -alliansen. Den samme klassifisering danner grunnlag for støtte i den enkelte kredittdeslutning.

Samlet sett har banken i 2017 hatt en utvikling i vekst som ligger høyere enn den generelle kredittveksten i Norge. Kvaliteten i personmarkedsporteføljen vurderes som meget god, og utviklingen er stabil. Lavt rentenivå, lav arbeidsledighet og moderat stigning i boligpriser påvirker porteføljen positivt ved å opprettholde kundenes gjeldsbetjeningsevne samtidig som sikkerhetsverdiene øker. Lån til privatmarkedet ytes på bakgrunn av kredittscoring kombinert med en individuell vurdering av tilbakebetalingsevnen hvor det er tatt høyde for en «normalrentebelastning».

Banken yter i liten grad kreditt uten sikkerhet, og majoriteten av lånene i privatmarkedet ligger innenfor 80 % av forsvarlig verdigrunnlag på bolig. Dette sammen med det faktum at 79,8 % av bankens brutto utlån er til kunder i bankens primær- og sekundærrområde, gjør at kredittrisikoen i boliglånporteføljen anses å være lav. Det forventes fortsatt utlånsvekst i 2018. Sikkerhetsdekningen er god, noe som fortsatt tilsier en begrenset tapsrisiko for banken.

Kvaliteten i bedriftsmarkedsporteføljen vurderes også som god. Bankens legger vekt på å ha tette relasjoner til sine næringskunder, og låner primært ut til kunder i bankens primær- og sekundærrområder. Styret har som

måsetning at lån til næringsvirksomhet ikke skal utgjøre mer enn 30 % av bankens samlede utlån. Pr 31.12.17 utgjør andelen 19,6 % målt ved brutto utlån. Styret overvåker løpende bankens eksponering innenfor ulike bransjer, samt størrelsen på enkeltengasjementer. Selv om det også innenfor næringssegmentet for en stor del er gitt utlån/kreditt mot sikkerhet i fast eiendom, representerer utlån til næringsvirksomhet en høyere risiko enn utlån til privatmarkedet. Utviklingen i kredittporteføljen følges opp blant annet via misligholdsrapporter, kvartalsvise engasjementsgjennomganger og risikoreporter. Tiltak og fokusområder vurderes løpende med bakgrunn i utviklingen i tallmaterialet.

I 2017 har SpareBank 1 Modum ikke hatt tap på engasjementer hvor det ikke tidligere har vært foretatt tapsavsetning. Netto tapskostnad i 2017 er 0,1 mill. kroner. I 2017 har banken foretatt bl.a. en større konstatering av tap hvor beløpet tidligere er nedskrevet.

Styret mener det er noe kredittrisiko knyttet til enkelte av bankens utlånsengasjement. Individuelle tapsavsetninger ved utgangen av 2017 er på 1,6 mill. kroner hvorav 0,5 mill. kroner i tapsavsetning knyttes til bedriftsmarkedet.

Fremtidige endringer i kredittrisiko vil påvirke kredittkvaliteten i porteføljen og dermed også tapsavsetningene. Endringer i kredittrisiko vil bli fanget opp gjennom den løpende overvåkingen av porteføljen.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen defineres som risiko for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige økte kostnader i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av høyere finansieringskostnader.

Styret har vedtatt en strategi for likviditetsstyring. Likviditetsstyringen bygger på konservative rammer og gjenspeiler bankens moderate risikoprofil. Den blir gjennomgått minimum en gang i året. Strategien inneholder konkrete rammer og styringsparametere, retningslinjer for diversifisering og retningslinjer for rapportering. Inkludert er også en beredskapsplan for

likviditet. I forbindelse med ICAAP prosessen foretas det også stresstestanalyser av likviditetsrisikoen.

Banken reduserer sin likviditetsrisiko gjennom spredning av innlånene fra ulike innlånskilder og med ulike forfallstidspunkter. Bankens utlån finansieres i hovedsak med kundeinnskudd og langsiktig verdipapirgjeld.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde. Innskuddsdekningen målt som innskudd i % av brutto utlån viser en svak reduksjon og er 80,0 % (80,6 %). Bankens har en ramme som sier at innskuddsdekningen ikke skal være under 70 %.

Overføring av godt sikrede boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt AS bidrar til å dempe finansieringsbehovet og dermed likviditetsrisikoen. I løpet av 2017 økte banken overførte lån med 337 mill. kroner.

Utviklingen i innskuddsdekningen og likviditet følges løpende av administrasjonen, og rapporteres til styret.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirkurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater, aksjer og egenkapitalbevis, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som finansiering og rentehandling.

Styring av markedsrisiko skjer gjennom detaljerte rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarkedene. Rammene blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum en gang årlig. Risikostørrelsen overvåkes løpende og følges opp gjennom periodevise rapporter til styret. Bankens benytter et markedsledende verdipapirsystem for å styre og kontrollere bankens markedsrisiko.

Renterisiko oppstår hovedsakelig fra fastrenteutlån og investeringsporteføljen. Det er vedtatt maksimale grenser for den totale renterisikoen banken skal eksponeres mot.

Renterisikoen er uttrykt i form av en effekt målt i kroner ved ett prosentpoeng endring av verdien på renteinstrumentene.

Som et ledd i den løpende likviditetsstyringen har SpareBank 1 Modum behov for å disponere en beholdning av verdipapirer som kan benyttes på flere måter for å regulere bankens behov for likviditet og som grunnlag for sikkerhetsstillelse i Norges Bank. Bankens beholdning av obligasjoner, aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis utgjorde pr 31.12.17 720,4 mill. kroner (620,4 mill. kroner). Av det totale beløpet utgjør obligasjoner 414,5 mill. kroner, for det meste OMF-er og andre obligasjoner med lav risiko. Formålet med denne beholdningen er primært å tilfredsstille retningslinjer til likviditetsreserver, samt å plassere overskuddslikviditet. Strategiske og langsiktige investeringer utgjør 287,3 mill. kroner. Av de langsiktige investeringer utgjør 96,4 % investeringer i selskaper i SpareBank 1-alliansen. Omløpsaksjer, egenkapitalbevis og aksjefond utgjør 18,7 mill. kroner. Risikoen for bankens samlede beholdning anses som lav.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Mennesker: brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer: svikt i IKT og andre systemer
- Eksterne årsaker: kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Operasjonell risiko representerer både på kort og lang sikt en trussel som kan medføre en vesentlig kostnad. Prosessen for styring av operasjonell risiko i SpareBank 1 Modum skal i størst mulig grad hindre at ingen enkelthendelse forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade bankens stilling i alvorlig grad. Banken har en moderat risikoprofil for operasjonell risiko og arbeider kontinuerlig med risikoreduserende tiltak.

Kapitalstyring

Styret har vedtatt en målsetting for banken på minimum 15,0 % ren kjernekapitaldekning, og samlet kapitaldekning på minst 18,5 % pr 31.12.2017. Bankens mål for kapital ligger over

regulatoriske krav. Kapitalstyring skal sikre at SpareBank 1 Modum balanserer forholdet mellom:

- En effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i forhold til bankens strategiske mål og vedtatte forretningsstrategi
- Konkurransedyktig egenkapitalavkastning
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil og de til enhver tid gjeldende krav fra myndigheter og markedsaktører
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- Utnyttelse av vekstmuligheter i bankens definerte markedsområde
- At ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad

Det utarbeides en kapitalplan for å sikre en langsiktig og effektiv kapitalstyring. Disse prognosene tar hensyn til forventet utvikling i de neste årene, samt en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag over flere år. Et viktig verktøy for å analysere en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag, er bruken av stresstester. Det gjøres stresstester av enkeltfaktorer og scenarioanalyser hvor banken utsettes for ulike negative makroøkonomiske hendelser gjennom flere år. SpareBank 1 Modum har i tillegg utarbeidet beredskapsplaner på likviditets og kapitaldekningsområdet for i størst mulig grad å kunne håndtere slike kriser dersom de skulle oppstå. Banken rapporterer kapitaldekning etter Standard-metoden.

Gjennom opptak av ansvarlig lån og et solid resultat har banken bygget opp kapital i 2017. Bankens rene kjernekapitaldekning er 18,6 %. Bankens mål på ren kjernekapitaldekning på 15 % nås ved utgangen av 2017 med god margin. Videre tilfredsstiller SpareBank 1 Modum det gjeldende kombinerte minimums- og bufferkravet på 12,0 % pluss Pilar 2 kravet på 2,5 %, samlet 14,5 % ren kjernekapitaldekning ultimo 2017, med meget god margin. Banken har ved utgangen av 2017 en solid finansiell stilling, er godt posisjonert i forhold til konkurrenter. SpareBank 1 Modum vil fortsette å bygge kapital fremover, og evt. utstede fondsobligasjon og/eller ansvarlig lån ved behov og gjennom dette sikre at banken opprettholder god soliditet og tilfredsstiller eventuelle nye krav.

Organisasjon og arbeidsmiljø

Bankens hovedkontor er i Vikersund, Modum kommune. I tillegg har banken avdelinger i Åmot, Hokksund og Mjøndalen.

Pr. 31.12.17 var det 65 medarbeidere i SpareBank 1 Modum. Banken hadde samlet 63 årsverk.

Det ble i 2008 vedtatt nasjonale regler for autorisering av finansielle rådgivere slik at kundene i et offentlig register kan forsikre seg om at rådgiver innehar riktig kompetanse. Ved utgangen av 2017 hadde vi 34 autoriserte rådgivere. For å sikre best mulig kvalitet ved tegning av skadeforsikring, er det opprettet en egen godkjennelsesordning for rådgivere. Ved utgangen av 2017 hadde vi 27 godkjente medarbeidere.

For å møte kundenes forventinger om høy kompetanse, er kontinuerlig kompetanseutvikling et viktig satsingsområde for banken. Kompetente medarbeidere er også ofte motiverte medarbeidere.

Det utøves internkontroll i henhold til forskrift om systematisk helse, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Banken er medlem av Eiker og Modum Bedriftshelsetjeneste som deltar i arbeidsmiljøutvalgets møter. Sykefraværet i banken var 3,0 % i 2017, mot et mål på 4,0%. Dette er lavt, som vi tror skyldes et godt og systematisk nærvarselsarbeid.

Vi arbeider kontinuerlig med helsefremmende tiltak for å sikre oss at langvarig fravær ikke skal skyldes faktorer på arbeidsplassen. Vi samarbeider med Min Helsebank, der både medarbeider og ledere kan bli fulgt opp av fagpersoner etter eget behov og ønske.

Arbeidsmiljøet er godt, og det er utarbeidet rutiner for området helse, miljø og sikkerhet, som følges i den daglige virksomhet. Det ble ikke rapportert om personskader i 2017.

Vi har en forholdsvis flat organisasjonsstruktur og banken er opptatt av at alle, også lederne, er medarbeidere. Vi praktiserer medarbeiderskap og etterstreber en lærings- og treningskultur.

Dette mener vi gir engasjerte medarbeidere og gode prestasjoner.

Banken gjennomfører annet hvert år en organisasjonsundersøkelse. Resultatene fra denne undersøkelsen arbeides med og følges opp ved rapportering til styret, ledelse og tillitsvalgte. I tillegg jobbes det med tiltak på avdelingsnivå. SpareBank 1 Modum ligger helt på toppen i alliansen i denne undersøkelsen.

SpareBank 1 Modum er sertifisert som Miljøfyrtårn. Dette er en nasjonal sertifiseringsordning som har som mål å skape miljøvennlig drift med miljø- og klimatiltak som er konkrete, målbare og lønnsomme. Banken ønsker å støtte opp om lokalt engasjement for et bedre miljø.

SpareBank 1 Modum driver ikke forsknings- og/eller utviklingsaktiviteter i egen regi, og har derfor ikke kostnader relatert til slike aktiviteter.

SpareBank 1 Modum er medeier i Eiendomsmegler 1 Ringerike Hadeland A/S som eies av 3 lokale sparebanker. Selskapet har 7

kontorer, i Vikersund, Hoksund, Mjøndalen, Hønefoss, Gran, Nittedal og Gjøvik. Samarbeidet mellom eiendomsmegler og bank fungerer godt.

Arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt på likestillings- og diskrimineringsområde

Arbeidsgivere, offentlige myndigheter og arbeidslivets organisasjoner skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, nedsatt funksjonsevne, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Banken vil oppleves som fremtidsrettet og utviklingsorientert. Vi ønsker å bidra til å løse viktige samfunnsutfordringer, bidra til høyere yrkesdeltakelse, økt verdiskapning og et konkurransedyktig arbeidsmiljø. Det er viktig for oss å spille markedets og samfunnets forventninger.

Banken har i sin personalpolitikk målsatt likestilling mellom kjønn. Målsætningen om at det ikke skal være lønnsforskjell mellom kvinner

og menn i banken for medarbeidere i samme type stilling, anses som oppfylt. Det kan være lønnsforskjeller mellom stillinger ut fra stillingsinnhold og krav til kvalifikasjoner.

Målet om likestilling inkluderer også jevn fordeling mellom kjønn i lederstillinger. Banken har i sin rekrutteringspolitikk lagt dette til grunn. Bankens ledergruppe består av 50 % kvinner. Andelen kvinner i høyere avlønnede stillinger øker. Dette skyldes både høyere utdanningsnivå, men også at banken aktivt har redusert antall stillinger med lavere krav til utdanning.

Banken tilpasser både arbeidsoppgaver og de fysiske forutsetninger for at personer med nedsatt funksjonsevne kan fungere godt i arbeidshverdagen. Nedsatt funksjonsevne skal ikke være til hinder for å kunne konkurrere om stillinger i banken.

Det er en målsetting i SpareBank 1 Modum at etnisk tilhørighet ikke skal være til hinder for å bli rekruttert.

Etiske retningslinjer

SpareBank 1 Modum møter samfunnet og kundene gjennom våre medarbeidere. For at banken skal fylle sin rolle i samfunnet og næringslivet på en god måte og oppnå den nødvendige troverdighet, er det viktig at våre medarbeidere evner å:

- Opptre profesjonelt og tillitvekkende
- Identifisere og reflektere over etiske problemstillinger
- Ta opp og diskutere etiske problemer med kolleger eller ledere
- Begrunne sine beslutninger på en saklig måte

Vi anser det som viktig å utvikle holdninger som skaper tillit hos kunder og i samfunnet for øvrig. Like viktig er det å utvikle et kritisk skjønn til egne og andres vurderinger og å kunne si fra når det er behov for dette. En finansiell rådgiver forventes å kunne håndtere etiske utfordringer på forsvarlig måte og kunne redegjøre for sine valg. Det fordrer meget god kompetanse i etikk. Alle nyansatte får en gjennomgang av våre etiske retningslinjer. I tillegg har vi en gjennomgang av retningslinjene en gang i året. Retningslinjene er dynamiske fordi verden rundt oss endrer seg, og for å ta høyde for dette, evalueres retningslinjene en gang pr. år i forbindelse med den årlige gjennomgangen.

Samfunnsansvar

SpareBank 1 Modum er en betydelig og aktiv samfunnsaktør i Modum og blir mer og mer synlig også i Øvre Eiker og Nedre Eiker. Vi er levende opptatt av det som skjer i regionen, og gjennom vårt samfunnsengasjement ønsker banken å stimulere til økt verdiskapning. Engasjement overfor kunder, vår region og egne ansatte er verdier som preger virksomheten. Banken er engasjert og opptatt av at bankens kunder skal lykkes, hvordan vår region utvikler seg samt at bankens ansatte skal ha interessante og utviklende arbeidsoppgaver.

Kunder

I forhold til arbeid knyttet til samfunnsansvar har SpareBank 1 Modum hatt fokus på å styrke kunderelasjoner samt bedre etterlevelse av lover og regler for blant annet hvitvasking. Selve fundamentet i vår virksomhetsmodell er å skape verdier for den regionen vi er en del av. Allokering av kapital, både til næringsutvikling og boligbygging er noen av våre viktige samfunnsoppgaver.

SpareBank 1 Modum har et avgrenset geografisk næringsområde og ser derfor at det er vanskelig for banken å påvirke brudd på menneskerettigheter. Banken vil gjøre det som står i bankens makt dersom brudd på menneskerettigheter blir oppdaget hos bankens relasjoner.

Lokalsamfunnet

SpareBank 1 Modum støtter prosjekter som skaper engasjement, som har verdi over tid og gir nytte og glede til mange som bor i vårt markedsområde. Gjennom utdeling av gaver ønsker banken å stimulere til engasjement og utvikling. Barn og unge er en viktig del av målgruppen for bankens gavetildelinger. Disse representerer vår fremtid. Gode vilkår for barn og unge gir gode vilkår for vår region. Banken ønsker å støtte gode tiltak som kommer allmenheten til gode. Det skal satses på bredde fremfor smale målgrupper, og lag fremfor enkeltutøvere. Banken tildeler gaver i kategoriene kunst og kultur, utdanning og forskning, idrett og friluftsliv og samfunnsutvikling. Bankens gavefond er en betydelig del av vårt overskudd. Midler fra dette fondet deles hvert år ut til allmenntilgjengelige formål innenfor kultur, idrett, utdanning og næringsliv. I 2017 delte vi ut hele

6,0 mill. kroner til lokale formål. 200 store og små organisasjoner i distriktet mottok et betydelig bidrag. SpareBank 1 Modum opprettet i anledning sitt 150-års jubileum i 1991, et fond pålydende kr. 500.000,- hvis avkastning skal brukes til støtte for unge talenter innen idrett, sang og musikk og andre kulturaktiviteter som teater, drama, dans, film, foto og lignende i Modum. Hensikten er å fremme utviklingen av disse kulturgrupper i bygda vår og skape grobunn for sunne interesser blant ungdommer. I 2017 ble det delt ut 1 stipend fra jubileumsfondet, ett idrettsstipend på kr. 50.000 til Kristiane Holm fra Simostranda IL for skiskyting. Et av Norges største skiskyttertalent på sitt aldersnivå.

SpareBank 1 Modums Næringslivsfond har som formål å fremme tiltak for å styrke næringslivet i Modum. Fra fondet kan det hvert år utdeles inntil kr. 200.000,- etter søknad og fondets midler bør særlig nyttes til finansiering av undersøkelser og tiltak med sikte på å komme i gang med ny produksjon, finansiering av produktutvikling, konsulenttjenester, opplæringstiltak og markedsundersøkelser. I 2017 ble det gitt støtte til prosjekt: «Ungdom former morgendagens Modum», kr. 100.000. Modum Næringsråd sammen med SpareBank 1 Modum og Modum kommune har tatt grep for i større grad å forstå fremtiden og være heiagjeng for de unge i Modum.

Prinsipper for god selskapsledelse

God virksomhetsstyring i SpareBank 1 Modum omfatter de verdier, mål og overordnede prinsipper som bankens styres og kontrolleres etter for å sikre innskytternes og andre gruppers interesser i banken. Banken ble etablert i 1841 og har siden påtatt seg sin del av ansvaret for en positiv utvikling av sitt næringsområde både i sin ordinære bankdrift, men også ved aktivt å støtte opp om god næringsutvikling vurdert på selvstendig grunnlag.

Vår visjon er: «Den anbefalte banken»

Våre verdier er: «Nær og dyktig»

Vår forretningsidé er:

- Være en selvstendig, lokalorientert bank for kunder i Modum, Øvre Eiker, Nedre Eiker og nærliggende områder.

- Dekke samlet behov for finansielle tjenester til personer, små- og mellomstore bedrifter, landbruk, offentlig sektor, lag og foreninger
- Etablere nære og langvarige kunderelasjoner gjennom kompetente, forandringsvillige medarbeidere med eget krav til kvalitet og høyt etisk nivå.
- Gjennom god lønnsomhet og soliditet bidra til utvikling av næringsliv, kultur og idrett.

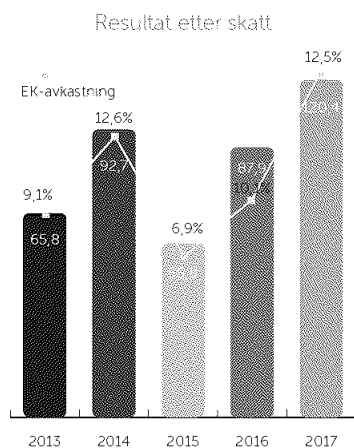
SpareBank 1 Modum er en selveid institusjon. Sammensetningen av de styrende organer er regulert i Lov om Finansieringsforetak, en felles lov for finansforetak i Norge. Loven er styrende for bankens selskapsrettslige forhold. Bankens øverste organ er generalforsamlingen, som består av ni representanter valgt av innskytterne og tre representanter valgt av de ansatte. Generalforsamlingen velger bankens styre.

Etter at det kom forskrifter med krav om godtgjørelses-, revisjons- og risikoutvalg, er det vedtatt at bankens styre også skal fungere som godtgjørelses-, revisjons- og risikoutvalg.

Regnskapet revideres av revisjonsselskapet Ernst & Young AS ved statsautorisert revisor Thomas Anfirrud Karlsten.

Resultatutvikling

SpareBank 1 Modum oppnådde i 2017 et resultat på 120,4 mill. kroner (87,9 mill. kroner) og

en avkastning på egenkapitalen på 12,5% (10,1 %). Resultatforbedringen skyldes i hovedsak en positiv utvikling i bankens ordinære drift, lave tap og ekstraordinære utbytter fra felleseide selskap.

Netto renteinntekter

Netto renteinntekter i 2017 utgjorde 134,9 mill. kroner (126,9 mill. kroner). I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjorde rentenettoen i 2017 1,7 % (1,8 %). 2017 har fortsatt vært preget av pressede kundemarginer grunnet lavt rentenivå og sterk konkurranse. Økt utlån og innskudd både til privat- og bedriftskunder har bidratt til økte renteinntekter.

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter utgjorde pr 31.12.2017 57,7 mill. kroner (46,8 mill. kroner). Netto provisjonsinntekter økte med 10,9 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak høyere provisjonsinntekter fra boligkredittselskapet grunnet vekst i overført portefølje samt økte marginer på boliglån i 2017. Øvrige provisjonsinntekter har en positiv utvikling. Andre inntekter består i hovedsak av leieinntekter på fast eiendom.

Avkastning på finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle eiendeler ble 57,1 mill. kroner (29,9 mill. kroner). Mottatt utbytte økte med 20,5 mill. kroner som hovedsakelig skyldes ekstraordinære utbytter fra selskaper i SpareBank 1-alliansen. Verdiendring og gevinst/tap på finansielle eiendeler økte med 6,7 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak gevinst ved salg av egenkapitalbevis i SpareBank 1 Østlandet, som er inntektsført med 5,7 mill. kroner.

Eierandeler i felleskontrollert virksomhet

Banken har eierandeler i Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest I AS, som er knyttet til eierandeler i BN Bank AS. Investeringene er i regnskapet verdsatt til kostpris. I SpareBank 1 Gruppen AS forventes et positivt resultat etter skatt i 2017 på 1 811 mill. kroner. Forsikringsvirksomheten er den vesentligste bidragsyter til resultatet, men de øvrige produktselskapene har vist tilfredsstillende resultatfremgang. Samarbeidende Sparebanker AS har en eierandel i Spare-

Bank 1 Gruppen AS på 19,5 %, mens bankens eierandel i Samarbeidende Sparebanker AS utgjør 7,50 %. Dette ville for banken ha medført en andel av resultatet på 26,5 mill. kroner for 2017.

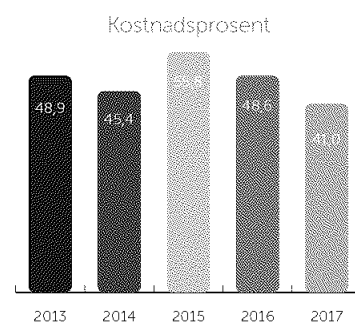
Bokført kostpris på SpareBank 1 Modums investering i Samarbeidende Sparebanker AS utgjorde ved årsskiftet 69,3 mill. kroner, mens bankens andel av egenkapitalen i Samarbeidende Sparebanker AS var 126,3 mill. kroner.

I forbindelse med overtagelsen av Glitnir Bank ASA, nå BN Bank ASA, ble bankens eierandel lagt under Samarbeidende Sparebanker Bankinvest I AS. Bankens eierandel i dette selskapet er 5,25 %. Bokført verdi på eierandelen er 3,7 mill. kr, mens bankens andel av egenkapitalen i selskapet var 32,1 mill. kroner.

Siden investeringene i Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest I AS er verdsatt til kostpris, blir bankens resultatandel i disse selskapene ikke regnskapsført. Mottatt utbytte fra de nevnte selskap i 2017 på 40,1 mill. kroner (15,5 mill. kroner) er inntektsført.

Driftskostnader

Sum driftskostnader i 2017 utgjorde 102,3 mill. kroner (99,0 mill. kroner). Personalkostnader utgjør om lag 52 prosent av de totale drift-

skostnadene. Målt i forhold til totale inntekter utgjorde driftskostnadene pr. 31.12.2017 41,0% (48,6 %). Styrking av underliggende bankdrift og inntektsføring av ekstraordinære utbytter i 2017 gjør at kostnadsprosenten er vesentlig lavere i 2017. Styret viderefører sitt fokus på

kostnadsutviklingen i 2018 og har mål om en kostnadsprosent på under 47 % i 2018.

Tap og mistlighold

Årets netto tap på utlån og garantier er 0,1 mill. kroner (10,8 mill. kroner). Endring i individuelle nedskrivninger og netto konstatert gevinst er kostnadsført med 0,1 mill. kroner (5,9 mill. kroner). Gruppenedskrivninger er uendret. Sum individuelle og gruppevise nedskrivninger på utlån utgjorde 20,8 mill. kroner (28,2 mill. kroner). Brutto misligholdte utlån over 90 dager utgjorde pr 31.12.2017 14,5 mill. kroner (26,7 mill. kroner) tilsvarende 0,1 % (0,3 %) av brutto utlån inkl. volum overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Tap og mistligholdssituasjonen er spesifisert i note 14. Etter styrets vurdering er bankens kredittrisiko moderat.

Årsoverskudd og disponeringer

Etter fradrag av skatt med 26,0 mill. kroner (18,4 mill. kroner), ble resultatet av ordinær drift 120,4 mill. kroner (87,9 mill. kroner). Styret er meget godt tilfreds med resultatet for 2017. Banken har oppnådd god vekst i et konkurranseutsatt marked.

Under henvisning til lov om årsregnskap mv. § 3-3a, bekrefter styret at forutsetningene om fortsatt drift er til stede, og at årsregnskapet er satt opp under denne forutsetning.

Årsoverskudd av ordinær drift etter skatt er 120,4 mill. kroner

Styret foreslår følgende disponeringer:

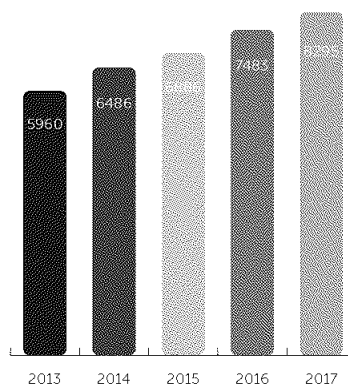
Overført til sparebankens fond	kr. 110,4 mill.
Overført til gavefond	kr. 10,0 mill.
Sum disponert	kr. 120,4 mill.

Balanse

Forvaltningskapitalen var ved utgangen av året 8 295 mill. kroner, en økning på 11,5 % fra samme tidspunkt i fjor. Økningen skyldes økte utlån. I samme periode er lån overført til Boligkreditt økt med 337 mill. kroner.

Brutto utlån pr. 31.12.17 utgjorde 7 150 mill.

Forvaltningskapital

kroner som er en økning på 10 % siste år. Medregnes endring overførte lån (økning) til SpareBank 1 Boligkreditt AS på 337 mill. kroner, var utlånsvæksten 10,9 %. Privatkunder har fortsatt hoveddelen av lånene med 74,2 %, mens næringsliv har 25,8 % av utlån. Tas det hensyn til overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt AS er andelen lån til privatkunder 80,4 %.

Innskudd fra kunder økte med 476 mill. kroner som er en økning på 9,1 % siste år. Banken hadde en innskuddsvækst fra personmarkedet på 5,3 %, mens innskudd fra næringsliv og offentlig sektor økte med 15,7 %. Ved siste årsskifte utgjorde innskudd fra personkunder 61,8 %, mens næringsliv og offentlig sektor bidro med 38,2 %. Bankens innskuddsdekning pr. 31.12.17 er 80,0 % (80,6 %).

Verdipapirer

Bankens portefølje av aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis var ved siste årsskifte bokført med 18,7 mill. kroner. I tillegg hadde banken plassert 287,3 mill. kroner i anleggsmidler dvs. unoterte aksjer og aksjer i tilknyttede selskaper og investeringer i felleskontrollert virksomhet. Av de langsiktige investeringer utgjør 94,6 % investeringer i selskaper i SpareBank 1-alliansen.

Langsiktig finansiering

Banken har god diversifisering mellom ulike finansieringskilder. Tilgang på finansiering i markedet er tilfredsstillende. Banken arbeider løpende med å tilpasse seg regelendringer innenfor likviditetsområdet. Isolert sett vil disse

endringene bidra til å redusere bankens lønnsomhet. Bankens viktigste finansieringskilde er for tiden SpareBank 1 Boligkreditt AS, og per 31.12.17 var utlån på samlet 2,9 mrd. kroner overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Til sammen utgjorde gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer 1 402,6 mill. kroner (1 190,6 mill. kroner) i 2017 og besto kun av obligasjonsgjeld. Gjennomsnittlig restløpetid var ved utgangen av 2017 2,4 år. Av bankens totale verdipapirgjeld ved årets slutt forfaller 21,2 % i 2018.

Banken tok i mai 2016 og i mai 2017 opp ansvarlige lån på hhv. 45 og 45 mill. kroner for å styrke bankens soliditet og tilfredsstillende myndighetskrav.

Bankens likviditetssituasjon er tilfredsstillende. Bankens Liquidity Coverage Ratio (LCR) er samlet 159 %, og er høy i forhold til regulatorisk krav (100 %).

Pensjon

Banken er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon, og har pensjonsordning som tilfredsstillende kravene i denne lov. Alle ansatte er fra 01.01.2017 innmeldt i bankens innskuddsordning.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen gjenspeiler i stor grad aktiviteten på de forskjellige områdene drift, investering og finansiering. Den reelle utlånsvæksten vil imidlertid ikke fremgå av kontantstrømoppstillingen da den ikke viser utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Den reelle utlånsvæksten er på 10,9 % og er større enn kontantstrømoppstillingen viser.

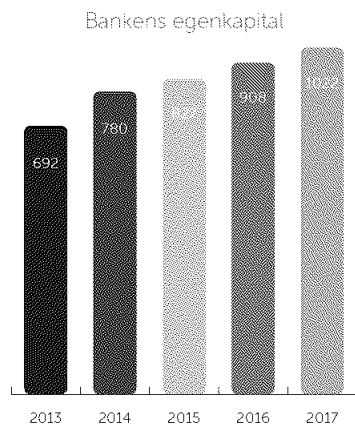
Egenkapital

Etter forslag til avsetning utgjør bankens egenkapital og avsetninger pr. 31.12.17:

Sparebanken fond	kr. 1 008,3 mill.
Gavefond	kr. 13,5 mill.
Sum	kr. 1 021,9 mill.

Bankens rene kjernekapitaldekning pr. 31.12.17

er 18,6 % (17,8 %). Bankens mål på ren kjernekapitaldekning på 15 % nås ved utgangen av 2017 med god margin. Videre tilfredsstillende SpareBank 1 Modum det gjeldende kombinerte minimums- og bufferkravet på 12,0 % pluss Pilar 2 kravet på 2,5 %, samlet 14,5 % ren kjernekapitaldekning ultimo 2017, med meget god margin. Styret vurderer bankens soliditet til å være god, og banken er godt posisjonert i forhold til konkurrenter.

Styret mener at årsregnskapet gir et rettvisende bilde av SpareBank 1 Modums eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Utsiktene for 2018

Verdensøkonomien fikk et oppsving i 2017, med god vekst i både store og fremvoksende økonomier. Fallende arbeidsledighet generelt, kombinert med lav inflasjon gir grunnlag for ytterligere optimisme internasjonalt. Politiske hendelser kan endre forventningene til økonomisk vekst i 2018.

Høyere vekst i forbruk og eksport bidro til økt vekst i den norske fastlandsøkonomien. Boliginvesteringene og prisveksten på bolig, nådde toppen i 2017 og det forventes en lavere vekst i årene som kommer. Rentene vil fortsatt holde seg lave, men det er forventet en gradvis stigning mot et høyere nivå. Økte renter kan redusere veksten i forbruk, og investeringsviljen knyttet til eiendom.

SpareBank 1 Modum forventer ingen vesentlige endringer i makroøkonomiske forhold i bankens markedsområde. Bankens markedsområde er inne i en positiv utvikling. Arbeidsledigheten er stabil, boligprisene moderat stigende og det er høy aktivitet i boligbygging.

SpareBank 1 Modum har i 2017 oppnådd gode resultater. Spesielt fremheves god kundetilgang i privatmarkedet og lave tap på utlån. Banken forventer vekst i utlån til både person- og bedriftskunder, og fortsatt lave tap fremover. Det er sannsynlighet for en viss reduksjon i etterspørselen etter bolig etter en lang periode med sterk etterspørsel og prisvekst. Banken har en god boliglånportefølje og forventer derfor at et fall i boligprisene vil påføre banken beskjedne tap.

Fokuset på effektiv bankdrift fortsetter i 2018. Banken skal sørge for gode selvbetjente digitale løsninger med høy grad av brukervennlighet for våre kundene. Digitalisering av banktjenester medfører at kostnadene til IT og systemutvikling øker, men gir samtidig effektivitetsgevinster på sikt. Gode digitale løsninger i samspill med rådgivere med lokalkunnskap har vært en riktig strategi for vekst og kundetilfredshet. Målet for banken er å ha en kostnadsprosent som er konkurransedyktig med andre banker det er naturlig å sammenligne seg med.

Det forventes høy konkurranse i bankmarkedet i 2018 som for SpareBank 1 Modum omfatter produkter knyttet til utlån, sparing, betaling og forsikring. Det forventes fortsatt press på marginer på utlån til personkunder og bedrifter. Et vedvarende lavt rentenivå presser rentedifferansen mellom utlån og innskudd. Bankens inntjening og egenkapitalavkastning vil avhenge av makroøkonomisk utvikling, bankens konkurransekraft og marginutvikling på innlån i det kommende året.

Banken er godt kapitalisert og rustet til å møte et spennende, men utfordrende marked.

Takk til ansatte, tillitsvalgte og forbindelser

Sparebank 1 Modum leverte i 2017 sitt beste årsresultat noen sinne. Tross sterk konkurranse og reduserte marginer, kan banken vise til god vekst og øket lønnsomhet i alle sine markeds og produktområder. Gjennom god og effektiv drift i året som har gått, har banken styrket sitt nærvær og posisjon som lokalbank i sine områder.

Bankens ledelse og ansatte har vist god evne til samarbeid og omstilling i en krevende tid. Store endringer i markeds og konkurransesituasjonen fremover, vil stille økede krav til omstilling og bruk av ny teknologi. Det er styrets oppfatning at bankens ledelse og ansatte er godt rustet til å møte disse utfordringene. Styret ser frem til et fortsatt godt samarbeid med sikte på å styrke og utvikle banken videre. Styret vil takke ansatte, ledelsen og tillitsvalgte for god innsats og godt samarbeid i 2017.

Vikersund, 14. februar 2018

Trond Gewalt
Trond Gewalt
styrets leder

John-Arne Haugerud
John-Arne Haugerud
mestleder

Tom Berget
Tom Berget

Siv Hantho
Siv Hantho

Anne Line W. Bergli
Anne Line Bergli

Arnt Olav Svensli
Arnt Olav Svensli

Anne Leversøy
Anne Leversøy

Egil Meland
Egil Meland
adm. banksjef

HOVEDTALL

RESULTATSAMMENDRAG (hele tusen kroner)	31.12.2017	31.12.2016
Netto renteinntekter	134 880	126 930
Netto provisjons- og andre inntekter	57 708	46 807
Netto avkastning på finansielle investeringer	57 133	29 918
Sum inntekter	249 721	203 655
Sum driftskostnader	102 268	99 045
Driftsresultat før tap	147 453	104 610
Nedskrivning på aksjer	908	-12 504
Tap på utlån og garantier	101	10 770
Resultat før skatt	146 445	106 344
Skattekostnad	26 037	18 428
Totalresultat	120 407	87 916

NØKKELTALL

	31.12.2017	31.12.2016
Lønnsomhet		
Egenkapitalavkastning 1)	12,5 %	10,1 %
Kostnadsprosent 2)	41,0 %	48,6 %

Balansetall

Brutto utlån til kunder	7 150 437	6 500 599
Brutto utlån til kunder inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	10 023 743	9 036 585
Innskudd fra kunder	5 718 023	5 242 277
Innskuddsdekning	80,0 %	80,6 %
Utlånsvekst siste 12 måneder	10,0 %	10,3 %
Utlånsvekst siste 12 måneder inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	10,9 %	13,0 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder	9,1 %	2,6 %
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	7 855 239	7 139 318
Forvaltningskapital	8 295 284	7 437 619
Forvaltningskapital inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	11 168 590	9 973 605

Tap og mislighold i % av brutto utlån inkl. SB 1 Boligkreditt

Tapsprosent utlån 3)	0,0 %	0,1 %
Misligholdte engasjement (over 90 dager) i % av brutto utlån	0,1 %	0,3 %
Andre tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,0 %	0,0 %

Soliditet

Ren kjernekapitaldekning	18,6 %	17,8 %
Kapitaldekning	20,2 %	17,9 %
Netto ansvarlig kapital	933 644	774 650
Uvektet andel egenkapital	10,3 %	10,2 %

Kontor og bemanning

Antall kontorer	4	4
Antall årsverk	63	63

% av gjennomsnittlig forvaltningskapital

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	1,7	1,8
Netto andre driftsinntekter	1,5	1,2
Sum driftskostnader	1,3	1,4
Tap på utlån, garantier m.v.	0,0	0,2
Resultat av ordinær drift etter skatt	1,5	1,2

1) Ordinært resultat i prosent av gjennomsnittlig egenkapital

2) Sum kostnader i prosent av sum driftsinntekter

3) Netto tap i prosent av brutto utlån inkl. Boligkreditt hittil i år.

RESULTATREGNSKAP

	Noter	2017	2016
Renteinntekter		213 105,58	197 093
Rentekostnader		78 225,48	70 163
Netto renteinntekter	4	134 880,11	126 930
Provisjonsinntekter	5	62 027	50 826
Provisjonskostnader	5	4 944	4 626
Annen driftsinntekt	6	625	606
Netto provisjons- og andre inntekter		57 707,95	46 807
Utbytte	7	46 724	26 219
Netto resultat fra finansielle investeringer	8	10 409	3 699
Netto avkastning på finansielle investeringer		57 133,32	29 918
Sum inntekter		249 721	203 655
Lønn og andre personalkostnader	9	53 118	54 426
Administrasjonskostnader	10	32 564	28 761
Ordinære avskrivninger	12	4 816	5 386
Annen driftskostnad	10	11 770	10 472
Sum driftskostnader		102 267,83	99 045
Driftsresultat før tap		147 453	104 610
Nedskrivning og gev/tap aksjer i selskap	17	908	-12 504
Tap på utlån og garantier	14	101	10 770
Resultat av ordinær drift før skatt		146 445	106 344
Skattekostnad	11	26 037,4	18 428
Resultat av ordinær drift etter skatt		120 407	87 916
Overføringer og disponeringer			
Overført til sparebankens fond		110 407	81 716
Overført til gavefond		10 000	6 200
Sum disponeringer	24	120 407	87 916
Avgitt brutto konsernbidrag		0	90

BALANSE

	Noter	2017	2016
EIENDELER			
Kontanter og fordringer på sentralbanker		22 391	25 568
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	13	352 557	246 828
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14	7 150 437	6 500 599
-Nedskrivninger på individuelle utlån	14	-1 531	-8 942
-Nedskrivninger på grupper av utlån	14	-19 300	-19 300
Sum netto utlån og fordringer på kunder		7 129 606	6 472 357
Obligasjoner og sertifikater	15, 20	414 441	327 470
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	16, 17	232 989	244 386
Eierinteresse i felleskontrollert virksomhet	16	72 982	48 557
Utsatt skattefordel	11	2 435	2 210
Vare driftsmidler	12	48 745	52 740
Andre eiendeler		3 334	2 962
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	19	15 804	14 542
SUM EIENDELER		8 295 284	7 437 619

GJELD OG EGENKAPITAL

GJELD			
Innskudd fra og gjeld til kunder	21	5 718 023	5 242 277
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22	1 402 590	1 190 621
Betalbar skatt	11	24 957	17 623
Annen gjeld		19 471	14 604
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		11 644	13 527
Pensjonsforpliktelser	19	7 044	6 034
Ansvarlig lånekapital	22	89 693	44 805
SUM GJELD		7 273 423	6 529 491

EGENKAPITAL

Opptjent egenkapital:			
Sparebankens fond		1 008 343	898 564
Gavefond		13 518	9 564
SUM EGENKAPITAL	23, 24	1 021 861	908 128

SUM GJELD OG EGENKAPITAL

8 295 284 **7 437 619**

Poster utenom balansen:

Garantier	27	211 695	234 694
Pantstillelser	28	120 000	110 663
Derivater	25	415 000	545 000

Vikersund, 31.12.2017/14.02.2018

Trond Gewelt
styrets leder

Siv Hantho
Siv Hantho

Anne Leversby

John-Arne Haugerud
besteder

Anne Line N. Berglia
Anne Line Berglia

Egil Meiland
adm. banksjef

Tom Berget

Arnt Olav Svensli

Kristin Myrmet Skinstad
banksjef økonomi/finans

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

	2017	2016
Renteinnbetalinger	213 106	197 093
Renteutbetalinger	-78 226	-70 163
Andre innbetalinger	109 376	77 651
Driftsutbetalinger	-106 662	-89 201
Betalte skatter	-18 719	-19 043
Netto kontantstrøm fra driften	118 875	96 337
Netto inn(+)/utbetalinger(-) på utlån	-649 838	-608 826
Netto inn(+)/utbetalinger(-) andre fordringer	-1 634	6 738
Netto inn(+)/utbetalinger(-) verdipapirer	-99 999	-18 587
Netto inn(+)/utbetalinger(-) plasseringer i kredittinstitusjoner	-105 729	54 201
Netto kontantstrøm fra løpende finansiell virksomhet	-857 200	-566 474
Netto inn(+)/utbetalinger(-) realaktiva	-821	-1 082
Netto inn(+)/utbetalinger(-) andre anleggsmidler	-	-
Innbetalinger salg anleggsmidler	-	-
Netto kontantstrøm fra investeringer	-821	-1 082
Netto inn(+)/utbetalinger(-) innskudd fra kunder	475 746	131 488
Netto inn(+)/utbetalinger(-) innlån fra kredittinstitusjoner	-	-
Netto inn(+)/utbetalinger(-) øvrig gjeld	260 223	339 924
Netto kontantstrøm fra langsiktig finansieringsvirksomhet	735 969	471 412
Netto endringer i likvider	-3 177	193
Likviditetsbeholdning 01.01	25 568	25 375
Likviditetsbeholdning 31.12	22 391	25 568

NOTER

SIDE

21	NOTE 1	GENERELL INFORMASJON
21	NOTE 2	REGNSKAPSPRINSIPPER
24	NOTE 3	FINANSIELL RISIKOSTYRING
25	NOTE 4	NETTO RENTEINNTEKTER
25	NOTE 5	NETTO PROVISJONSINNTEKTER
26	NOTE 6	ANDRE DRIFTSINNTEKTER
26	NOTE 7	UTBYTTE
26	NOTE 8	NETTO VERDIENDRING PÅ VERDIPAPIRER
27	NOTE 9	PERSONALKOSTNADER OG YTELSER TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE
28	NOTE 10	ANDRE DRIFTSKOSTNADER
29	NOTE 11	SKATTER
30	NOTE 12	VARIGE DRIFTSMIDLER
30	NOTE 13	KREDITTINSTITUSJONER
30	NOTE 14	UTLÅN TIL OG FORDINGER PÅ KUNDER
34	NOTE 15	OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER
34	NOTE 16	AKSJER, ANDELER OG ANDRE EGENKAPITALINSTRUMENTER
36	NOTE 17	AKSJER I DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAP
36	NOTE 18	NÆRSTÅENDE PARTER
36	NOTE 19	PENSJONSFORPLIKTELSER
38	NOTE 20	ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJON
38	NOTE 21	INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER
39	NOTE 22	GJELD
39	NOTE 23	EGENKAPITAL
39	NOTE 24	KAPITALDEKNING
41	NOTE 25	FINANSIELLE DERIVATER
41	NOTE 26	LIKVIDITETSRISIKO
42	NOTE 27	GARANTIANSVAR
42	NOTE 28	PANTSTILLELSER
43	NOTE 29	MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO

NOTE 1 – Generell informasjon

SpareBank 1 Modum har forretningsadresse Vikersundgata 29, 3370 Vikersund. Bankens organisasjonsnummer i Foretaksregisteret er 937 889 186. Banken opererer i Norge og reguleres av norsk rett.

SpareBank 1 Modum har 1 datterselskap, Modum Næringspark AS. Modum Næringspark AS er ikke konsolidert inn i banken regnskap da resultat og balanse er vurdert som uvesentlig for årsregnskapet. Bankens virksomhet er vurdert som en samlet virksomhet, dvs. ett segment.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i tusen kroner med mindre noe annet er angitt.

NOTE 2 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet etter regnskapslovens regler samt årsregnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder og forskrifter.

midling av finansielle instrumenter (garantier og lignende) som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres løpende i perioden. Etableringsgebyr for slike poster resultatføres på transaksjonstidspunktet.

Inntekstføring og kostnadsføring**Renteinntekter og -kostnader**

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser måles til amortisert kost, og resultatføres løpende basert på effektiv rentemetode. Effektiv rentemetode er en kalkuleringsmetode av amortisert kost av et finansielt instrument, og benyttes for allokering av renteinntekt eller rentekostnad over instrumentets forventede løpetid. Den effektive rente er den renten som diskonterer den estimerte fremtidige kontantstrøm over den forventede løpetiden til det finansielle instrumentet. Gebyrer ved etablering knyttet til rentebærende gjeld og utlån til kunder inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres over forventet løpetid. Endringer i utlånets rentesats på grunn av endringer i markedsrenten, påvirker ikke balanseført verdi av utlånet.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorar og gebyr ved for-

Transaksjoner og beholdning i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres.

Utlån og garantier

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Utlån til kunder er pr 31.12.2017 vurdert til amortisert kost. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og blir derfor ikke periodisert. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen (avdrag), pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrenteutlån til kunder regnskapsføres også til amortisert kost som øvrige utlån. Informasjon om beregnet markedsverdi på utlånene opplyses i egen note (se note 14).

Privatkunder

Vurdering av tap på lån til privatkunder foregår ved månedlig gjennomgang av låneporteføljen. Det foretas en gjennomgang av hvert enkelt lån med mislighold over 90 dager og en løpende oppfølging av alle lån med restanse under 90 dager.

Næringslivskunder

Vurdering av individuelle nedskrivninger på enkeltengasjement omfatter samtlige næringslivsengasjementer som er misligholdte. Alle næringslivsengasjementer hvor kunden har negativ eller meget svak likviditet, sviktende egenkapital eller resultatet er negativt eller meget svakt, vurderes. Vi har minimum en grundig gjennomgang av alle tapsutsatte næringslivsengasjement hvert kvartal. Store engasjement overvåkes spesielt.

Nedskrivning utlån

Nedskrivning for tap på utlån foretas når det foreligger objektive indikasjoner for at et utlån til kunde eller en gruppe av utlån til kunder har verdifall.

Individuelle nedskrivninger vurderes dersom det foreligger en objektiv indikasjon på redusert kredittkvalitet hos kunden. Dersom banken har bevilget flere lån til samme kunde, vil en engasjementsvurdering være å betrakte som en individuell vurdering. Nedskrivningen beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdi

av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Verdi av pantessikkerhet fastsettes til antatt realisasjonsverdi på forventet fremtidig realisasjonstidspunkt. Den effektive renten som benyttes er lånets effektive rente før objektive indikasjoner på verdifall ble identifisert.

Nedskrivninger reverseres helt eller delvis når verdifallet anses å være helt eller delvis bortfalt. Når banken konstaterer tap på engasjement som det tidligere er gjennomført individuelle nedskrivninger på, blir hele tapet rapportert som konstatert i perioden, mens den individuelle nedskrivningen blir tilbakeført. Innkomne beløp på tidligere avskrevne engasjement, rapporteres som reduksjon i tap på utlån og garantier.

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Vurderingen baseres på objektive indikasjoner for verdifall som har inntruffet på balanse dagen og som kan knyttes til gruppen. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovedsektor eller hovednæringer samt risikoklasse. Beregning av nedskrivningsbehov foretas per kundegruppe med utgangspunkt i estimer for konjunktursituasjonen samt tapserfaring for de respektive kundegruppene. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen.

Individuelle og gruppevise nedskrivninger resultatføres som tap på utlån og garantier.

Overføring av låneporteføljer til SpareBank 1 Boligkreditt AS

Låneporteføljen føres ut av balansen på det tidspunktet reell risiko vedrørende utlånene er overført og kontroll over rettighetene til utlånene er bortfalt. Pr 31.12.2017 utgjorde porteføljen overført til boligkreditt 2 873,3 mill. kroner.

Kontanter

Kontanter består av kontanter i NOK og valuta, samt innskudd i Norges Bank.

Aksjer i datterselskap og felleskontrollert virksomhet

Investering aksjer i datterselskap og felleskontrollerte virksomheter er regnskapsført til historisk kostpris. Nedskrivning til virkelig verdi skjer dersom verdifallet anses for å være varig, og virkelig verdi er lavere enn historisk kostpris. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Utbytte fra datterselskap og felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres det året det mottas.

Mottatte konsernbidrag fra datterselskap til banken inntektsføres i avsetningsåret. Konsernbidrag fra banken til datterselskap regnskapsføres som en økning av investeringen i bankens regnskap.

Aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis

Investeringer i ikke børsnoterte aksjer og andeler i deltagerlignede selskaper er klassifisert som anleggsmidler og vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi pr post. Eventuelle nedskrivninger blir reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Investeringer i aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis som er notert på børs er klassifisert som omløpsmidler. Disse vurderes til børskurs pr 31.12.2017 for hele porteføljen. Egenkapitalbevis som ikke er notert på børs er vurdert til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og virkelig verdi pr 31.12.2017.

Obligasjoner og sertifikater

Obligasjoner og sertifikater er klassifisert som omløpsmidler, behandles som en portefølje og til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs pr 31.12.2017. Kriteriene som er lagt til grunn for vurdering som portefølje er

at investeringene har god likviditet og eierspredning. Porteføljevurdering er benyttet fordi investeringene samlet sett vurderes som en handelsportefølje holdt for salg.

Eiendom, anlegg og utstyr

Investeringer i eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskosten inkluderer utgifter for å anskaffe eiendelen. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler blir balanseført. Avskrivningene starter når eiendelene er klare for bruk. Avskrivningene er lineært fordelt over driftsmidlenes forventet økonomiske levetid. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere. Når verdifall ikke lenger anses å foreligge, reverseres nedskrivningen inntil opprinnelig anskaffelseskost.

Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler som overtas i forbindelse med inndrivelse av engasjementer og som er ment for rask realisasjon, regnskapsføres i balansen som omløpsmidler. Eiendelene vurderes til antatt realisasjonsverdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler føres som tap/reduksjon i tap på utlån.

Leasing

Finansielle leieavtaler aktiveres i balansen til neddiskontert verdi av fremtidige utbetalinger i leieperioden basert på avtalt rente i leasingperioden.

Skatter

Overskuddsskatt blir beregnet etter

ordinære skatteregler. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode, er utlignet og nettoført. Utsatt skattefordel vil bare bli balanseført i den grad det er sannsynlig at fordelene vil bli realisert i fremtiden.

I tillegg til overskuddsskatt betaler banken formuesskatt til staten med 0,15 %. Skatten inngår i betalbar skatt.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital omfatter utstedte sertifikater, obligasjoner, ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonsinnlån. Verdipapirgjelden og den ansvarlige lånekapitalen er pr 31.12.2017 oppført i balansen til pålydende verdi med tillegg av overkurs og fradrag for underkurs. Overkurs inntektsføres og underkurs kostnadsføres som en justering av løpende rentekostnader frem til gjeldens oppgjørstidspunkt.

Pensjoner

Banken har i 2017 hatt en innskuddsbasert pensjonsordning. Innskuddspensjon kostnadsføres direkte.

Banksjefen har i tillegg en usikret ytelsesbasert pensjonsordning. Pensjonskostnaden og pensjonsforpliktelsen beregnes etter lineær opptjening basert på forventet sluttlønn. Beregningen er basert på en rekke forutset-

ninger, herunder diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, samt andre aktuariemessige forutsetninger.

Periodens opptjente pensjonsrettigheter og rentekostnad presenteres under det ordinære resultatet, mens endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i og avvik i beregningsforutsetningene (aktuarielle gevinster og tap) regnskapsføres direkte mot egenkapitalen i den perioden de oppstår.

AFP ordning i privat sektor

Ny AFP ordning er ansett å være en ytelsesbasert ordning. Administrator har pr i dag ikke beregnet forventet over- eller underdekning for ordningen som helhet, og av den grunn vil ny AFP ordning måtte behandles som en innskuddsordning. Innbetalt premie i 2017 tilsvarer årets kostnad, se note 19 for nærmere spesifisering.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

Finansielle derivater

Banken har inngått sikringsforretninger som sikrer banken for svingninger i rente på henholdsvis innlån og utlån med avtalt fast rente. De finansielle derivatene regnskapsføres derfor som sikringsinstrumenter. Virkelig verdi av sikringsinstrumentene balanseføres ikke, så lenge sikringene anses som effektive. Netto oppgjør for de finansielle derivatene resultatføres på samme regnskapslinje som rente fra den balan-

seposten som instrumentet skal sikre (sikringsobjektet).

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig nedskrivninger på utlån. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder fordeles effekten over innværende og fremtidige perioder.

Gaver

Gaver bokføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens styre og/eller forstanderskap.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig. Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamlingen og regulerende myndighet vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre det.

Segmentrapportering

SpareBank 1 Modum har privatkunder og bedriftskunder som sitt primære rapporteringsformat. Banken presenterer sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat.

Kontantstrømpoppstilling

Kontantstrømpoppstillingen er utarbeidet etter den direkte metoden.

NOTE 3 – Finansiell risikostyring

Overordnet ansvar og kontroll

Prinsippene for risikostyring i SpareBank 1 Modum er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Banken legger stor vekt på å identifisere, måle, styre og følge opp risikoer slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med bankens valgte risikoprofil. Risikostyringen skal støtte opp under strategisk utvikling og måloppnåelse for derved å medvirke til finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad
- Utnyttelse av mulig synergi og diversifiseringseffekter

Styret skal påse at SpareBank 1 Modum har en ansvarlig kapital som er forsvarlig i forhold til ønsket risikoprofil og myndighetsfastsatte krav. Styret fastsetter de overordnede prinsippene for risikostyring, herunder mål, rammer, fullmakter og retningslinjer. Administrerende banksjef er ansvarlig for å etablere en forsvarlig risikostyring. Dette betyr at administrerende banksjef er ansvarlig for at det innføres effektive risikostyringsfunksjoner og – systemer, og at risikoeksponeringen overvåkes. De ulike forretningsområdene er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og skal påse at risikostyring og – eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt. Risk Management er uavhengig og ansvarlig for å videreutvikle bankens rammeverk for helhetlig risiko- og kapitalstyring, herunder risikopolicy, risikostrategier, metoder, modeller og systemer i henhold til anerkjente prinsipper. I tillegg er avdelingen ansvarlig for overordnet risikoovervåkning og

periodisk risikorapportering til styret.

SpareBank 1 Modums risiko tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og risikojustert kapital. For beregning av kredittrisiko benyttes modell utviklet av SpareBank 1 -alliansen. Modellen tar utgangspunkt i statistiske beregninger og baserer seg på at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap. Beregning av risikojustert kapital for øvrige risikotyper baserer seg i større grad på kvalitative metoder.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer SpareBank 1 Modum på, så som:

- Strategisk mål bilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko.

Kredittrisiko

Den største finansielle risikoeksponeringen til SpareBank 1 Modum er kredittrisiko i utlånporteføljen. Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av kunders eller andre motparters manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken.

Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilgningsregle-

ment for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende banksjef innenfor visse rammer. Administrerende banksjef kan videre delegerer fullmakter. De delegererte fullmakter er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

SpareBank 1 Modum bruker statistiske modeller utviklet i SpareBank 1-alliansen som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Med bakgrunn i modellene kategoriseres kundene i følgende undergrupper; laveste, lav, middels, høy og høyeste risiko, samt misligholdte og nedskrevne engasjementer. Modellene valideres minimum årlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere PD-nivå. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet. Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår jevnlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer, samt maksimalrammer for eksponering per bransje og per utsteder.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirkurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater, og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som finansiering og rentehandel. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer.

SpareBank 1 Modum sine posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret og ledelsen. Styret har vedtatt rammer for den totale renterisiko. For aksjerisiko er det etablert maksimalrammer mot aksjemarkedet.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risiko for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesent-

lige økte kostnader i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Banken styrer sin likviditetsrisiko gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital, samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditetsprognoser,

valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter, overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank.

Annet

Utvidet markedsinformasjon (Basel III - Pilar 3) er beskrevet i eget dokument på bankens hjemmeside.

NOTE 4 – Netto renteinntekter

Renteinntekter	2017	2016
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3 389	2 938
Renter av utlån til og fordringer på kunder	209 303	194 642
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	414	[487]
Sum renteinntekter	213 106	197 093
Rentekostnader		
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	1	4
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	50 087	46 720
Renter på utstedte verdipapirer	21 576	18 561
Renter på ansvarlig lånekapital	2 685	1 237
Avgift sikringsfondet	3 877	3 642
Sum rentekostnader	78 225	70 163
Sum netto renteinntekter	134 880	126 930

NOTE 5 – Netto provisjonsinntekter

Provisjonsinntekter	2017	2016
Garantiprovisjon	1 956	1 887
Verdipapromsetning og -forvaltning	1 677	1 582
Forsikringstjenester	11 338	9 932
Betalingsformidling øvrig	25 239	23 080
Boligkreditt	21 818	14 345
Sum provisjonsinntekter	62 027	50 826
Provisjonskostnader		
Andre gebyrer og provisjonskostnader	4 944	4 626
Sum provisjonskostnader	4 944	4 626
Sum netto provisjonsinntekter	57 083	46 201

NOTE 6 – Andre driftsinntekter

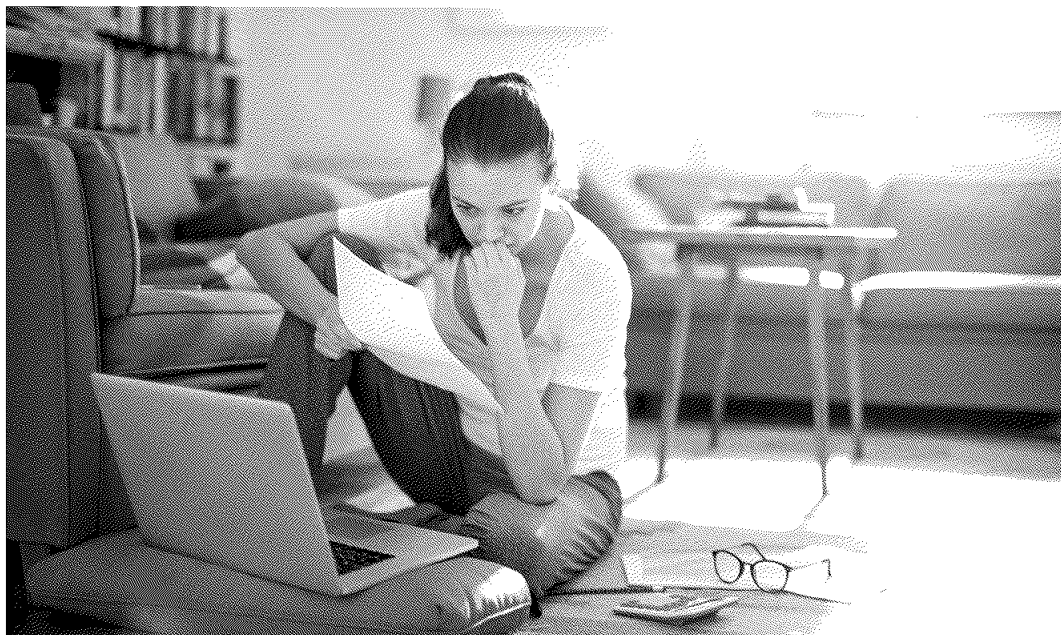
	2017	2016
Driftsinntekter faste eiendommer	446	407
Andre driftsinntekter	179	200
Sum andre driftsinntekter	625	606

NOTE 7 – Utbytte

	2017	2016
Utbytte fra aksjer, andeler og grunnfondsbevis	6 590	10 675
Utbytte fra felleskontrollert virksomhet	40 134	15 544
Sum utbytte	46 724	26 219

NOTE 8 – Netto verdiendring på verdipapirer

	2017	2016
Netto realiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	48	(688)
Netto urealiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	748	1 237
Netto realiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	9 146	502
Netto urealiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	370	2 511
Netto inntekter/ kostnader (-) på valuta og finansielle derivater	96	137
Sum netto verdiendring på verdipapirer	10 409	3 699

NOTE 9 – Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

	2017	2016
Lønn	37 701	38 120
Pensjoner (note 19)	4 120	7 536
Sosiale kostnader	11 297	8 771
Sum personalkostnader	53 118	54 426

	2017	2016
Ansatte		
Antall årsverk pr. 31.12:	63	63
Antall ansatte pr. 31.12:	65	65

Opplysninger vedrørende ansatte i 2017

Tittel	Navn	Ordinær lønn	Andre godtgjørelser	Pensjonskostnad	Sum	Lån
Adm. Banksjef	Egill Meland	1 801	222	885	2 909	-
Banksjef økonomi/finans	Kristin M. Skinstad	955	67	115	1 136	3 300
Banksjef HR,marked og forr.utvikling	Kirsten H. T. Wæssend	909	70	95	1 073	1 745
Banksjef kundeforhold virksomhet	Lars A. Hovland	835	89	80	1 004	4 233
Sum		4 499	447	1 175	6 122	9 278

Rentesubsidiering av utlån til ansatte for 2017 er beregnet til 0,53 mill. kroner målt mot beste markedsrente. Rentesubsidieringen for 2016 var på 0,47 mill. kroner.

Forpliktelser ved opphør av ansettelsesforhold for adm.banksjef

Administrerende banksjef har anledning til å fratruke fra fylte 64 år. Pensjonsavtalen innebærer en utbetaling av pensjon på 70% av årslønn.

Ytelser til styret i 2017

Tittel		Honorar	Lån	Garantier
Styreleder	Trond Gewelt	140	-	-
Nestleder	John Arne Haugerud	80	1 334	-
Styremedlem	Tom Berget	79	4 669	-
Styremedlem	Siv Hantho	82	342	-
Styremedlem(feb-des)	Anne Line Bergila	67	-	-
Styremedlem (jan-feb)	Johnny Knutsen	12	-	-
Ansattes representant	Arnt Olav Svensli	82	2 003	-
Ansattes representant	Anne Leversby	82	4 762	-
Vararepresentanter		7	-	-
Sum		631	13 111	-

Ansattes representanter i styret mottar også ordinær lønn, opptjener pensjonsrettigheter og mottar øvrig godtgjørelse som ikke er inkludert i tabellen over.

Ytelser til generalforsamlingen i 2017

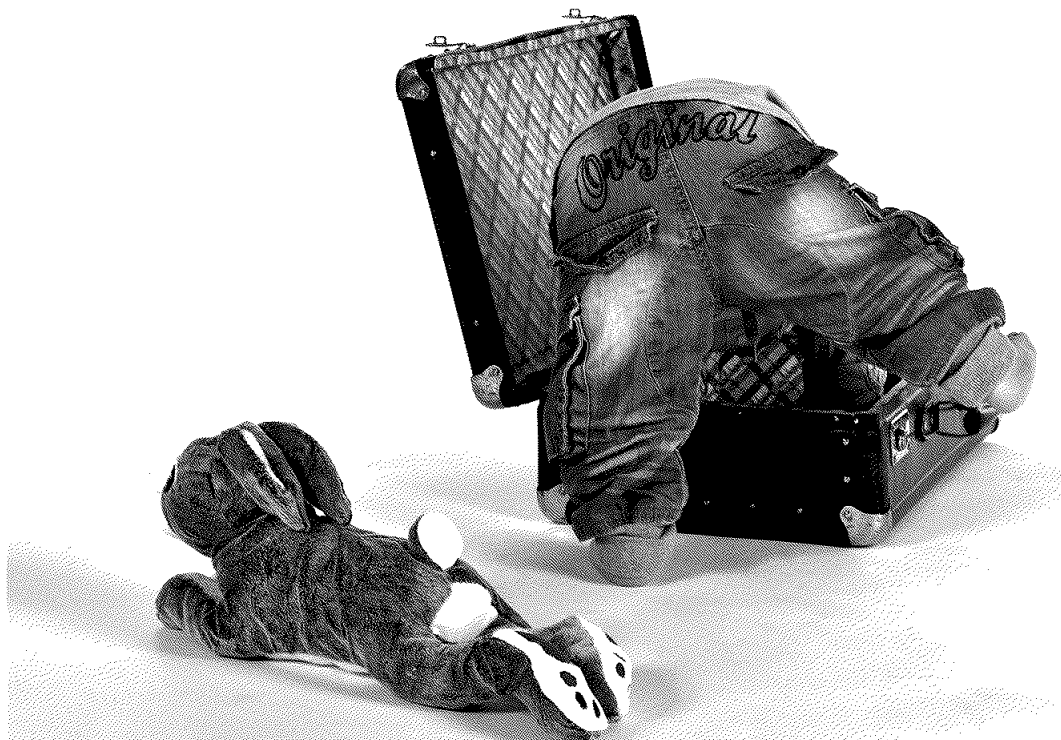
Tittel	Navn	Honorar	Lån	Garantier
Generalforsamlingens leder	Yngve Leren	37	3 257	-
Øvrige medlemmer		51	13 498	-
Sum		88	16 755	-

NOTE 10 – Andre driftskostnader

	2017	2016
Driftskostnader faste eiendommer	1 386	1 559
Andre driftskostnader	10 384	8 913
Sum andre driftskostnader	11 770	10 472

	2017	2016
Kostnadsførte honorarer til bankens eksterne revisor (ink. mva)		
Lovpålagt revisjon	708	706
Skatterådgivning	73	110
Andre attestasjonstjenester	75	113
Andre tjenester	461	113
Sum kostnadsførte godtgjørelser til revisor	1 316	1 041

NOTE 11 – Skatter

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Dette innebærer at skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å reversere langt frem i tid, ikke kan utlignes mot skatteøkende forskjeller som forventes å reversere før.

Utsatt skatt er beregnet med 25 % pr 31.12.16 og 31.12.17. Utsatt skatt inkluderer 1 % - poeng finansskatt.

Spesifikasjon av midlertidige forskjeller og beregning av utsatt skatt/utsatt skattefordel på balansedagen og spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt.

Forskjeller som utlignes	31.12.2017	31.12.2016	Endring
Anleggsmidler	-3 296	-2 586	-710
Andre eiendeler	0	0	0
Finansielle eiendeler	65	-632	697
Gjeld	535	413	122
Sum utlignbare forskjeller	-2 696	-2 805	109
25 % Utsatt skattefordel	-674	-701	27
Forskjeller som ikke utlignes			
Pensjonsforpliktelse	-7 044	-6 034	-1 010
25 % Utsatt skattefordel	-1 761	-1 509	-253
Sum utsatt skattefordel	-2 435	-2 210	-225

Forskjeller som ikke utlignes	31.12.2017	31.12.2016	Endring
Overfinansiert pensjonsforpliktelse	0	0	0
Sum utsatt skatt 25 %	-	-	-

Nedenfor er det vist hvordan man kommer fra regnskapsmessig resultat til skattegrunnlag for beregning av overskuddsskatt

	2017	2016
Ordinært resultat før skatt	146 444	106 344
Permanente forskjeller	-53 438	-39 660
Endring midlertidige forskjeller	901	-2 639
herav estimatavvik pensjon ført direkte mot egenkapitalen	-838	458
Årets skattegrunnlag	93 069	64 503
Skattesats	25%	25%
Beregnet overskuddsskatt	23 267	16 126
Betalbar skatt på avgitt konsernbidrag	0	-23
Beregnet formuesskatt	1 690	1 520
Balansført betalbar skatt	24 957	17 623
	2017	2016
25 % av ordinært resultat før skatt	36 611	26 586
Formuesskatt	1 690	1 520
Permanente forskjeller	-13 570	-9 792
Forskjeit avsatt og utliknet skatt tidligere år	1 096	245
Endring i midlertidige forskjeller som ikke påvirker betalbar skatt	210	-132
Resultatført skattekostnad	26 037	18 428
Effektiv skattesats	17,78%	17,33%

NOTE 12 – Varige driftsmidler

	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygninger og tomter	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2017	43 959	66 778	110 737
Omklassifisering	-1 483	1 483	0
Tilgang	801	19	821
Avgang			0
Utrangeringer	23 836		23 836
Anskaffelseskost 31.12.2017	19 441	68 280	87 721
Samlede ordinære avskrivninger	12 548	26 428	38 976
Bokført verdi 31.12.2017	6 893	41 852	48 745
Ordinære avskrivninger 2017	2 668	2 147	4 816
Avskrivningssetser	3-10 år	11-40 år	

Banken leier lokaler for avdelingene i Øvre Eiker og i Nedre Eiker. Det er betalt 0,9 mill. kroner i husleie og felleskostnader for leieforholdene i 2017. Banken eier 2310 kvm til eget bruk i forbindelse med den ordinære driften. 50 kvm leies ut til annen virksomhet.

NOTE 13 – Kredittinstitusjoner

	31.12.2017	31.12.2016
Utlån til og fordringer på kred.inst.u.avtalt løpetid	297 557	196 828
Utlån til og fordringer på kred.inst.m.avtalt løpetid	55 000	50 000
Sum utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	352 557	246 828
Gjennomsnittlig rente	0,9%	1,0%

NOTE 14 – Utlån til og fordringer på kunder

	31.12.2017	31.12.2016
Kasse-/drifts- og brukskreditter	998 434	917 167
Byggelån	150 195	215 444
Nedbetalingslån	6 001 808	5 367 988
Brutto utlån og fordringer på kunder	7 150 437	6 500 599
Herav utlån til ansatte	103 822	93 798
Av nedbetalingslån utgjør fastrente utlån		
Bokført verdi:	470 960	592 515
Markedsverdi	477 148	601 964

Av bankens utlån er det utlån med avtalt fastrente som vil ha en markedsverdi som kan avvike vesentlig fra bokført verdi. For øvrige utlån med flytende rente anses bokført verdi å tilsvare markedsverdi.

Brutto kredittesporing

Eiendeler	31.12.2017	31.12.2016
Kontanter og fordringer på sentralbanker	22 391	25 568
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	352 557	240 828
Brutto utlån og fordringer på kunder	7 150 437	6 500 599
Verdipapirer	720 412	620 412
Andre fordringer	19 138	17 504
Sum eiendeler	8 264 935	7 404 911
Forpliktelser		
Garantier	211 695	234 694
Ubenyttet kreditt	831 239	728 561
Sum kredittesporing	9 307 869	8 368 166

SpareBank 1 Modum benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Bankens reelle kredittrisiko er derfor vesentlig lavere enn tabellen ovenfor viser. Sikkerheter kan for eksempel være i form av fysisk sikkerhet eller garantier. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivning. Vurdering av sikkerhetens verdi skjer på utlånsdtpunktet, og blir som hovedregel ikke oppdatert med mindre et lån anses som tapsutsatt.

Risikoklassifisering av utlån, garantier og trekkfasiliteter

	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttet kreditt	
	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16	31.12.17	31.12.16
Laveste risiko	45,5 %	35,8 %	40,2 %	34,8 %	55,3 %	58,5 %
Lav risiko	24,9 %	22,9 %	46,3 %	1,9 %	10,2 %	13,1 %
Middels risiko	24,0 %	32,6 %	9,4 %	53,2 %	19,2 %	11,4 %
Høy risiko	2,5 %	3,5 %	1,7 %	0,8 %	4,4 %	0,7 %
Høyeste risiko	2,9 %	4,8 %	2,3 %	9,0 %	10,8 %	16,3 %
Misligholdte og nedskrevne	0,3 %	0,5 %	0,0 %	0,4 %	0,0 %	0,0 %
Sum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Risikoklassifiseringen gjenspeiler kvaliteten i porteføljen.

Utlån og garantier fordelt etter geografisk område

	Brutto utlån		Garantier	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Buskerud	6 352 841	5 773 631	201 751	218 030
Oslo / Akershus	568 106	564 970	1 543	977
Vestfold	103 952	71 726	6 817	6 817
Resten av landet	118 533	87 671	1 585	8 870
Utllandet	7 005	3 200	-	-
Sum utlån og garantier fordelt på geografiske områder	7 150 437	6 500 599	211 695	234 694

Utlån, garantier med mer fordelt på næringer

	Brutto utlån				Garantier			
	31.12.2017		31.12.2016		31.12.2017		31.12.2016	
	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%
Lønnstakere og igrnende	5 306 858	74,2 %	4 597 123	70,7 %	46 341	21,9 %	46 214	19,7 %
Bygg/anlegg/kraft	302 176	4,2 %	341 795	5,3 %	22 184	10,5 %	27 809	11,8 %
Primærnæring	302 802	4,2 %	253 485	3,9 %	1 772	0,8 %	1 606	0,7 %
Industri og bergverk	60 251	0,8 %	49 882	0,8 %	1 504	0,7 %	3 060	1,3 %
Varehandel, hotell og restaurantdrift	100 522	1,4 %	88 107	1,4 %	61 152	28,9 %	60 899	25,9 %
Transport	58 655	0,8 %	63 177	1,0 %	8 232	3,9 %	8 781	3,7 %
Eiendomsdrift	768 463	10,7 %	815 300	12,5 %	62 282	29,4 %	78 156	33,3 %
Tjenesteyt. næring	250 711	3,5 %	291 731	4,5 %	8 228	3,9 %	8 168	3,5 %

Utvikling siste 5 år mistligholdte (over 90 dager) og tapsutsatte engasjement

	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto mistligholdte engasjement over 90 dager	14 478	26 702	22 265	25 567	70 822
- individuelle nedskrivninger	859	8 470	2 482	2 621	14 656
Netto mistligholdte engasjement	13 619	18 232	19 782	22 946	56 166
Øvrige tapsutsatte engasjement:	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto tapsutsatte engasjement	1 176	1 942	2 046	11 613	12 215
- individuelle nedskrivninger	671	472	411	3 144	2 707
Netto tapsutsatte engasjement	505	1 470	1 636	8 470	9 509

Banken har ikke mistligholdte eller øvrige tapsutsatte garantier.

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne engasjement

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelse i betalingsformidlingen. Hele utlånsengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er forfalt.

2017	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
Bedriftsengasjement	16 558	2 728	0	2	19 288
Privatengasjement	48 732	5 395	4 373	13 762	72 262
Sum	65 290	8 123	4 373	13 764	91 550

Individuelle nedskrivninger

	31.12.2017	31.12.2016
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01	8 942	3 311
- periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivninger	7 765	339
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	0	6 100
+ nye individuelle nedskrivninger i perioden inkl amortiseringseffekt	794	282
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	441	412
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	1 531	8 942

Det er kun foretatt individuelle nedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder.
De individuelle nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og privatmarkedet.

Individuelle nedskrivninger på;	31.12.2017	31.12.2016
bedriftsengasjement	470	8 143
privatengasjement	1 060	799
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	1 531	8 942

Gruppenedskrivninger

	31.12.2017	31.12.2016
Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01.	19 300	14 400
+/- periodens endring i gruppevise nedskrivninger	0	4 900
Gruppevise nedskrivninger pr. 31.12.	19 300	19 300

De gruppevise nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene. Det er kun foretatt gruppenedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. Gruppenedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og privatmarkedet:

Gruppevise nedskrivninger fordelt på;	31.12.2017	31.12.2016
bedriftsengasjement	14 200	14 200
privatengasjement	5 100	5 100
Sum gruppenedskrivninger pr. 31.12.	19 300	19 300

Kostnadsførte tap på utlån og garantier

	2017	2016
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	(7 461)	5 611
+/- periodens endring i gruppevise nedskrivninger	-	4 900
+ periodens konstaterte tap som tidligere er avsatt som nedskrivning	7 765	339
+ periodens konstaterte tap som tidligere ikke er avsatt som nedskrivning	13	67
+/- korreksjon for amortiserte nedskrivninger	46	51
+/- periodens inngang på tidligere perioders kostnadsførte tap	(263)	(198)
Kostnadsført tap på utlån	101	10 770

NOTE 15 – Obligasjoner og sertifikater

	31.12.2017	31.12.2016
Obligasjoner	414 442	327 470
Sum obligasjoner og sertifikater	414 442	327 470

Obligasjoner 2017	Pålydende	Anskaffelseskost	Markedsverdi	Bokført verdi
Obligasjoner utstedt av Kredittforetak	410 000	409 920	411 715	409 920
Ansvarlig lånekapital	4 522	4 522	4 614	4 522
Sum obligasjoner	414 522	414 442	416 329	414 442

Alle verdipapirene er børsnoterte og i NOK. Ved fastsettelsen av virkelig verdi er børskursen pr. 31.12.2017 lagt til grunn. Disse behandles regnskapsmessig som en portefølje, og til laveste verdi av opprinnelig anskaffelseskost og børskurs pr. 31.12.2017. Gjennomsnittlig effektiv rente på obligasjoner og sertifikater utgjør 1,2 % og er beregnet ut fra 12 måneders gjennomsnittlige beholdning.

NOTE 16 – Aksjer, andeler og andre egenkapitalinstrumenter

	31.12.2017	31.12.2016
Aksjer vurdert som anleggsmidler (a)	287 276	240 055
Aksjer vurdert som omløpsmidler (b)	4 478	9 451
Aksjefond vurdert som omløpsmidler (c)	14 217	14 646
Egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (e)		28 790
Sum aksjer, andeler og grunnfondsbevis	305 971	292 943

Selskapets navn	Vår beholdning antall	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Bokført verdi
SpareBank 1 Boligkreditt AS, org.nr 988738387	1 099 301	1,62%	164 932	182 602	164 932
SpareBank 1 Næringskreditt AS, org.nr 894111232	12 038	0,58%	10 650	11 897	10 650
SamSpar AS **, org.nr 977061164	66 537	7,50%	69 252	126 336	69 252
SamSpar Bankinvest AS **, org.nr 992083832	568	5,25%	3 730	32 093	3 730
SamSpar Utvikling DA, org.nr 987804467	882 661	4,82%	883	883	883
SpareBank 1 Kredittkort AS, org.nr 975166453	32 739	1,13%	10 147	15 624	10 147
SpareBank 1 Betaling AS, org.nr 919116749	80	0,96%	1 974	1 974	1 974
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS, org.nr. 938521549	839	1,37%	10 879	10 879	10 879
SpareBank 1 Markets AS, org.nr. 992999101	22 446	0,75%	4 481	4 481	4 481
Eiendoms-kreditt AS, org.nr 979391284	12 538	*	1 276	1 276	1 276
Kredittforeningen for sparebanker, org.nr 986918930	920	*	948	948	948
Eksportfinans ASA, org.nr 816521432	188	*	2 846	4 157	2 846
Eiendomsmegler 1 Ringerike Hadeland AS, org.nr 953376040	150	15,00%	4 586	4 586	4 586
Aksjer ikke spesifisert		*	693	693	693
Sum aksjer vurdert som anleggsmidler (a)			287 276	398 429	287 276

* Bankens eierandeler i disse selskapene er ubetydelige (under 1 %)

** Aksjer/ andeler i felleskontrollert virksomheter

Ingen av anleggsaksjene er børsnoterte selskap

Beholdningsendringer av aksjer vurdert som anleggsmidler

Inngående balanse	240 055
Tilgang	52 561
Avgang	-2 740
Nedskrivning	-2 600
Utgående balanse	287 276

I 2017 hadde de 2 felleskontrollerte selskapene følgende hovedtall (foreløpige tall)

	Årsresultat	Egenkapital
SamSpar AS	358 162	1 684 475
SamSpar Bankinvest AS	58 831	611 298

SpareBank 1 Modums andel av resultatet i ovennevnte to selskaper i 2017 utgjør 30,0 mill. kroner. Investeringene er bokført etter kost-metoden og det er således ikke innarbeidet noen andel av resultatet fra investeringen i SpareBank 1 Modum sitt regnskap for 2017.

Forretningsadressen: SpareBank 1 Samspar, Storgata 33, 0101 Oslo.

SamSpar Bankinvest AS har en gjeld til SpareBank 1 Modum på 4,5 mill. kroner.

Bankens beholdning av omløps- aksjer og -aksjefond vurderes til børskurs pr 31.12.2017

Selskapets navn	Vår beholdning antall	Eierandel i %	Anskaffelses- kost	Markeds- verdi	Bokført verdi
Omløpsaksjer					
DDNO ASA, org nr 921526121	350 000	*	3 991	3 325	3 325
Otelio Corp ASA, org nr 974529459	44 000	*	2 205	1 153	1 153
Sum aksjer vurdert som omløpsmidler (b)			6 196	4 478	4 478
Aksjefond					
First Generator A	724	*	2 000	2 381	2 381
First Globalt Fokus	2 884	*	3 000	3 156	3 156
Fondsfinans Global Helse	31	*	1 000	1 055	1 055
Fondsfinans Global Energi	181	*	500	508	508
ODIN Energi C	3 113	*	500	496	496
ODIN Europa B	26 438	*	2 421	3 113	3 113
ODIN Global B	26 561	*	2 703	3 510	3 510
Sum aksjefond vurdert som omløpsmidler (c)			12 124	14 217	14 217

* Bankens eierandelene i disse selskapene er ubetydelige (under 1 %)

Resultatført verdiendring på omløpsaksjer og aksjefond utgjør 0,376 mill. kr pr 31.12.2017

NOTE 17 – Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskap

	31.12.2017	31.12.2016
Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskap	374	2 974

Det er ikke utarbeidet konsernregnskap fordi datterselskapet ikke anses for å ha betydning for å bedømme bankens stilling og resultat ref. RL § 3-8(2).

Eierandelen i datterselskap tilsvare stemmeandelen.

I 2017 hadde datterselskapet og tilknyttede selskap følgende hovedtall (foreløpig regnskap):

	Drifts- inntekter	Drifts- resultat	Ordinært resultat etter skatt	Sum eiendeler	Sum egenkapital
Modum Næringspark AS (100 % - datterselskap)	-	(31)	(24)	230	230
PRO3484 AS (49 % - tilknyttet selskap)	5 858	600	600	11 482	(611)

Banken eier Modum Næringspark AS med 100 %. Banken overtok selskapet i 2006. Modum Næringspark AS er ikke konsolidert inn i bankens regnskap da resultat og balanse er vurdert som uvesentlig for årsregnskapet.

Modum Næringspark AS har forretningskontor i Vikersundgata 29, 3370 Vikersund.

Banken eier Pro3484 AS med 49 %. Selskapet ble stiftet i 2014. Selskapets gjeld til Modum Sparebank utgjør pr 31.12.2017 12,1 mill. kroner.

Pro3484 AS har forretningskontor i Althornet 3, 3033 Drammen.

NOTE 18 – Nærstående parter

SpareBank 1 Modum har ett datterselskap samt eierandeler i to felleskontrollerte virksomheter. Eierandeler i selskapene er presentert i note 16 og 17. Internhandel med datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter er gjort i henhold til egne avtaler og på forretningsmessige vilkår.

NOTE 19 – Pensjonsforpliktelser

	31.12.2017	31.12.2016
Pensjonsforpliktelse	6 236	4 770

Ansatte i banken

SpareBank 1 Modum har pr 31.12.2017 innskuddspensjon for sine ansatte. Selskapets pensjonsordning tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Banken har inngått avtale om førtidspensjonsordning til administrerende banksjef i SpareBank 1 Modum.

AFP-ordningen, gjeldende fra 2011 skal regnskapsføres som en ytelesbasert flertaksforetaksordning og finansieres gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn. Det foreligger foreløpig ikke tilgjengelig informasjon for innregning av denne forpliktelser og ordningen er derfor foreløpig behandlet som en innskuddspensjonsordning.

SpareBank 1 Modum har hatt en ordning med mulighet til å søke om gavepensjon mellom 62 år og 67 år. Ordningen er under avvikling. Det er laget en overgangsordning for ansatte som fyller 62 år innen 2021. Det er i regnskapet foretatt en avsetning med et nominelle beløp, totalt 0,8 mill. kroner.

Ved beregningene er følgende forutsetninger lagt til grunn:	2017	2016
Diskonteringsrente	2,40%	2,60%
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	0,00%	0,00%
Årlig lønnsregulering	2,50%	2,50%
Årlig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	2,25%	2,25%
Årlig regulering av pensjoner	0,00%	0,00%
Øvrige sentrale forutsetninger:	2017	2016
Uttakssannsynlighet AFP	IA	IA
Benyttet levealdertabell	GAP07	GAP07

Spesifikasjon av estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen (netto etter skatt)

	31.12.2017
	Usikrede
Estimatavvik pensjonsforpliktelser	(629)
Sum estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen	(629)
	31.12.2016
	Usikrede
Estimatavvik pensjonsforpliktelser	(335)
Sum estimatavvik ført direkte mot egenkapitalen	(335)

Netto pensjonsforpliktelse i balansen	31.12.2017		31.12.2016	
	Usikret	Sikret	Usikret	Sikret
Påløpte pensjonsforpliktelser	(6 236)		(4 770)	
Verdi pensjonsmidlene				
Netto pensjonsforpliktelser	(6 236)		(4 770)	
Ikke-resultatført estimat				
Balanseførte pensjonsforpliktelser inkl. aga	(6 236)		(4 770)	
Årets pensjonskostnad	31.12.2017		31.12.2016	
	Usikret	Sikret	Usikret	Totalt
NNåverdi av årets pensjonsopptjening	557	2 317	555	2 872
Avkastning på pensjonsmidler		(2 025)		
Rentekostnad på pensjonsforpliktelser	123	1 988	132	2 120
Resultatført aktuarielt tap (gevinst)				-
Planendring				-
Arbeidsgiveravgift	79	229	78	307
Resultatført netto forpliktelse ved oppgjør		1 242		
Sum ytelsesbaserte ordninger	-	758	765	4 515
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	3 362		1 579	1 579
Kostnad for utstedelse av fripolise		2 115		2 115
Netto pensjonskostnader	-	4 120	2 344	8 209

Arbeidsgiveravgift er inkludert i netto pensjonskostnader.

NOTE 20 – Ansvarlig lån og fondsobligasjon

	31.12.2017	31.12.2016
Samarbeidende Sparebanker AS		2 663
Entercard AS		3 000
SpareBank 1 Kredittkort AS	1 234	1 234
SpareBank 1 Finans-Midt Norge AS	3 288	1 644
SpareBank 1 Forsikring AS		14 600
Sum kostpris ansvarlig lån/ fondsobligasjoner	4 522	23 141

SpareBank 1 Kredittkort AS og SpareBank 1 Finans-Midt Norge AS er klassifisert som obligasjoner i balansen.

NOTE 21 – Innskudd fra og gjeld til kunder

	31.12.2017		31.12.2016	
	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	5 324 341	0,8	4 873 386	0,8
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	393 682	2,3	368 891	2,3
Sum innskudd fra kunder	5 718 023	0,9	5 242 277	0,9

Gjennomsnittrente er beregnet som et gjennomsnitt for de respektive balansepostene pr 31.12.2017.

Innskudd fordelt på næring	31.12.2017	31.12.2016
Lønnstakere og lignende	3 533 859	3 355 100
Bygg/anlegg	264 404	245 022
Vareh/hotell/rest.	126 193	113 504
Transport/komm.	109 121	71 748
Omset/drift av fast eiendom	180 168	204 567
Tjenesteyt. næring	1 180 215	942 322
Industri og bergverk	168 502	157 718
Primærnæringer	155 561	152 296
Sum innskudd fordelt på næring	5 718 023	5 242 277

Innskudd fordelt på geografiske områder	31.12.2017	31.12.2016
Buskerud	5 066 033	4 678 193
Oslo	220 014	173 203
Akershus	123 709	117 457
Vestfold	162 150	149 886
Øvrige	118 025	103 658
Utlendet	28 093	19 880
Sum innskudd fordelt på geografiske områder	5 718 023	5 242 277

NOTE 22 – Gjeld

Sertifikat- og obligasjonsgjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer:

		Beløp	Gj.snitt rente	Forfall
Obligasjonsgjeld	NO0010669872	123 005	2,2%	2018
Obligasjonsgjeld	NO0010733157	174 975	1,4%	2018
Obligasjonsgjeld	NO0010739980	199 667	1,5%	2019
Obligasjonsgjeld	NO0010767007	225 119	1,9%	2019
Obligasjonsgjeld	NO0010771553	199 870	1,7%	2020
Obligasjonsgjeld	NO0010798242	200 226	1,5%	2020
Obligasjonsgjeld	NO0010809106	149 887	1,6%	2021
Obligasjonsgjeld	NO0010790306	129 843	1,7%	2022
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir		1 402 593	1,7%	

Ansvarlig lånekapital

		Beløp	Gj.snitt rente	Forfall
Ansvarlig lånekapital	NO0010765043	44 849	4,3%	Evigvarende
Ansvarlig lånekapital	NO0010790306	44 844	2,7%	Evigvarende
		89 693	3,7%	

Gjennomsnittrenten for hvert lån er beregnet på grunnlag av faktiske rentekostnader i året i % av bokført verdi.

NOTE 23 – Egenkapital

Spesifikasjon av endring i egenkapitalen	Sparebank fond	Gavefond	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.2016	898 564	9 564	908 128
Periodens resultat	110 407	10 000	120 407
Estimatavvik ført mot egenkapitalen	(629)		(629)
Gaver utdeilt i 2017		(6 046)	(6 046)
Sum egenkapital pr 31.12.2017	1 008 342	13 518	1 021 861
% av gjennomsnittlig forvaltningskapital	2017	2016	
Resultat av ordinær drift etter skatt	1,5	1,2	

NOTE 24 – Kapitaldekning

Per 31.12.2017 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 %, systemrisikobuffer 3 % og motsyklisk kapitalbuffer 2 %. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 %, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er 12,0 % under Pilar 1.

Finanstilsynet har, med hjemmel i finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd, fattet vedtak om at bankens pilar 2-krav skal være 2,5 % av beregningsgrunnlaget. Pilar 2-kravet er knyttet til risikofaktorer som ikke er dekket av pilar 1 og skal dekkes av ren kjernekapital. Styret har fastsatt mål for ren kjernekapital på minimum 15 % og ligger godt over både internt krav og lovkrav (14,5 %).

SpareBank 1 Modum benytter standardmetoden for kredtrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Ansvarlig kapital	31.12.2017 BASEL III	31.12.2016 BASEL II
Opptjent egenkapital	1 008 343	898 564
Annen egenkapital	13 518	9 564
Egenkapital	1 021 861	908 128

AVA fradrag	-20	-24
Fradrag for utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler		
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor **	-161 470	-135 980
Ren kjernekapital	860 371	772 124
Kjernekapital	860 371	772 124
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	89 693	44 805
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-16 420	-42 279
Tilleggskapital	73 273	2 526
Ansvarlig kapital	933 644	774 650
Risikovektet balanse*	4 623 109	4 326 931
Ren kjernekapitaldekning	18,6 %	17,8 %
Kjernekapitaldekning	18,6 %	17,8 %
Kapitaldekning	20,2 %	17,9 %
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,5 %)	115 578	108 173
Motsyklisk buffer (2,0 %)	92 462	64 904
Systemrisikobuffer (3,0 %)	138 693	129 808
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	346 733	302 885
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	208 040	194 712
Pilar 2-krav (2,5 %)	115 578	108 173
Tilgjengelig ren kjernekapital	190 020	166 354

* Spesifikasjon av risikovektet volum

	Risikoveid beregningsgrunnlag:	
	31.12.2017	31.12.2016
Kredittrisiko		
Institusjoner	72 177	67 008
Foretak	1 387 216	1 375 989
Massemarked	4 884	1 953
Pantesikkerhet i eiendom	2 550 432	2 391 051
Forfalte engasjementer	15 414	23 769
Høyrisiko-engasjementer	-	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	27 519	23 490
Andeler i verdipapirfond	12 124	14 000
Egenkapitalposisjoner	124 951	
Øvrige engasjementer	59 577	73 199
Sum kredittrisiko	4 254 293	3 970 459
MMotpartsrisiko derivater (CVA-riisiko)	2 301	2 844
Operasjonell risiko	366 515	353 628
Sum risikovektet balanse	4 623 109	4 326 931

NOTE 25 – Finansielle derivater

Swap avtaler	Nominelt beløp		Virkelig verdi	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Sikring av utlån til og fordringer på kunder	415 000	545 000	-9 581	-11 849
Sum	415 000	545 000	-9 581	-11 849

Nominelt beløp tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalene og som er grunnlag for beregning av renter og avkastning. Virkelig verdi tilsvarer det banken vil betale/motta ved realisasjon av avtalene. Gjennomsnittlig gjenstående løpetid er 2,42 år.

Sikringsinstrumentene er ikke balanseført da de på balansedagen er ansett å være effektive. Instrumentene sikrer virkelig verdi av balanseførte eiendeler og gjeld. Mer-/mindreverdi på instrumentene motsvarer av tilsvarende mer-/mindreverdi på sikringsobjektene (utlån, innskudd og innlån).

NOTE 26 – Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er den risiko banken har for å ikke kunne gjøre opp sine forpliktelser. Ved årsskifte hadde banken disponible ubenyttede trekkfasiliteter i andre finansinstitusjoner på til sammen 80 mill. kroner. Innskuddsdekningen var 80,0 % pr 31.12.17.

Restløpetiden for balanseposter pr. 31.12.2017

	På fore- spørsel	1 mnd. til 3 mdr.	fra 3 mdr. til 1 år	fra 1 år til 5 år	over 5 år	uten restløp.	totalt
EIENDELSPOSTER							
KKontanter og fordringer på sentralbanker						22 391	22 391
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	297 557	55 000					352 557
Utlån til og fordringer på kunder	6 658 646	76 023	66 482	259 648	68 807		7 129 606
Obligasjoner og sertifikat og andre rentebærende verdipapirer			19 863	299 706	94 872		414 441
Øvrige eiendeler med restløpetid	320 365		2 435				322 800
Eiendeler uten restløpetid						53 489	53 489
Sum eiendeler	7 276 567	131 023	88 780	559 354	163 679	75 880	8 295 284
GJELDSPOSTER							
Innskudd fra og gjeld til kunder	5 512 855			204 900	269		5 718 023
Øvrig gjeld med restløpetid	179 073			1 149 590	89 693	130 000	1 548 356
Gjeld uten restløpetid						7 044	7 044
Gavefond						13 518	13 518
Egenkapital						1 008 343	1 008 343
Sum gjeld og egenkapital	5 691 928	0	0	1 354 490	89 962	1 158 905	8 295 284
NETTO LIKV.EKSP. PÅ BALANSEN	1 584 639	131 023	88 780	-795 136	73 717	-1 083 025	
Poster utenom balansen:							
Ikke-balanseførte fin. instrumenter	0	-	-	-	-	-	-
NETTO LIKVIDITETSEKSPONERING	1 584 639	131 023	88 780	-795 136	73 717	-1 083 025	-

LIQUIDITY COVERAGE RATIO (LCR)

LCR er beregnet til 159% pr 31.12.17. Banken har kun NOK som signifikant valuta. Finansstilsynets minimumskrav er 100% fra 01.01.2018.

Avtalt / sannsynlig tidspunkt for renteendring

	På fore- spørsel	1 mnd. til 3 mdr.	fra 3 mdr. til 1 år	fra 1 år til 5 år	over 5 år	uten renteeks	totalt
EIENDELSPOSTER							
Kontanter og fordringer på sentralbanker						22 391	22 391
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	297 557	550 000					352 557
Utlån til og fordringer på kunder	6 727 453	76 023	66 482	259 648	68 807		7 198 413
Obligasjoner og sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	59 991	354 450					414 441
Øvrige rentebærende eiendeler	232 989						232 989
Ikke rentebærende eiendeler						143 300	143 300
Sum eiendeler	7 317 990	485 473	66 482	259 648	68 807	165 691	8 364 091
GJELDSPOSTER							
Gjeld til kredittinstitusjoner							0
Innskudd fra og gjeld til kunder		5 695 210	22 813				5 718 023
Gjeld stiftet v/utstedelse av verdipapirer	473 000	929 590			89 693		1 492 283
Ikke rentebærende gjeld						63 117	63 117
Gavefond						13 518	13 518
Egenkapital						1 008 343	1 008 343
Sum gjeld og egenkapital	473 000	6 624 800	22 813	-	89 693	1 084 978	8 295 284
NETTO RENTEKSP. PÅ BALANSEN	6 844 990	-6 139 327	43 669	259 648	-20 886	-919 287	

NOTE 27 – Garantiansvar

Garantiansvar fordelt på garantiformer	31.12.2017	31.12.2016
Betalingsgarantier	178 048	184 428
Kontraktsgarantier	18 687	34 618
Annet garantiansvar	14 960	15 648
Sum garantiansvar	211 695	234 694

Det er i tillegg gitt en garanti overfor SpareBank 1 SMN på 80 mill. kroner i forbindelse med funksjonen som engrosbank for betalingsformidling.

NOTE 28 – Pantstillelser

Det er innskudd og deponert obligasjoner på 120 mill. kroner som sikkerhet for opptak av F-lån i Norges Bank. F-lån er det instrumentet som primært blir brukt for å tilføre likviditet til banksystemet fra Norges Bank. F-lån er lån mot sikkerhet i verdipapirer til fast rente og gitt løpetid. Løpetiden på F-lån varierer og avhenger av likviditetssituasjonen i banksystemet.

NOTE 29 – Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeier og forpliktelser har ulik gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisikoen kan splittes i fire elementer:

- Basisrisiko
- Administrativ renterisiko
- Spreadrisiko

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen. Banken styrer renterisikoen mot det ønskede nivå på plassering og innlån gjennom rentebinding samt ved bruk av derivater.

Basisrisikoen er den verdiendring på bankens eiendeier og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg. Denne risikoen er vist i tabellen nedenfor ved at renterisiko er beregnet som effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med ett prosentpoeng. Det er ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko, dvs. effekten av at det i praksis vil gå noe tid fra renteendring inntreffer i markedet til banken har fått justert villkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum seks ukers varslingsfrist ved renteøkning på utlån til personkunder og åtte uker ved rentereduksjon på innskudd.

Spreadrisikoen er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserentene, for eksempel statsrentene eller swaprentene.

Basisrisiko	31.12.2017	31.12.2016
Obligasjoner og sertifikater	-520	-409
Fastrenteutlån	-13 045	-18 072
Fastrenteinnkudd	114	114
Sertifikatutlån		
Obligasjonslån	1 866	1 545
Derivater	10 023	14 930
Renterisiko ved 1 prosentpoeng endring	-1 562	-1 892
Skatt (25% / 27%)	-375	-473
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt	-1 187	-1 419

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Hovdeveien 9, NO-3370 Vikersund

Føretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf. +47 32 75 59 30
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Sparebank 1 Modum

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebank 1 Modum som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og banksjef (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Før datoen for revisjonsberetningen mottok vi årsberetningen og erklæring fra styrets medlemmer og administrerende banksjef. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Vikersund, 15. februar 2018
ERNST & YOUNG AS

Thomas Karlsen
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors beretning - Sparebank 1 Modum
A member firm of Ernst & Young Global Limited

46

Erklæring fra styret og administrerende banksjef

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar 2017 til 31. desember 2017, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettvise bilde av SpareBank 1 Modums eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet. Vi bekrefter også at opplysninger i årsberetningen gir en rettvise oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til banken, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor.

Styret i SpareBank 1 Modum

Vikersund, 14. februar 2018

Trond Gewalt
Trond Gewalt
styrets leder

John-Arne Haugerud
John-Arne Haugerud
nestleder

Tom Berget
Tom Berget

Siv Hantho
Siv Hantho

Anne Line N. Bergliå
Anne Line Bergliå

Arnt Olav Svensli
Arnt Olav Svensli

Anne Leversby
Anne Leversby

Egil Meland
Egil Meland
adm. banksjef

Gaver 2017

Allmenntnyttige gaver					
Simoa Rosemaleklubb	1 500	DISCO FOLKVVANG	10 000	MODUM FOTBALLKLUBB	25 000
Bergheim Grendehus (Bingen ballklubb)	2 000	FURUMO CURLING KLUBB	10 000	MODUM SVØMMEKLUBB	25 000
Danseklubben Modum sigdal og krødserad	2 000	GEITHUS TURNFORENING	10 000	ØVRE EIKER SVØMMEKLUBB	25 000
DROLSUM SANITETSFORENING	2 000	Geithus Velforening	10 000	GEITHUS MUSIKKORPS	30 000
Drolsum Vel	2 000	HLF MODUM OG SIGDAL	10 000	HAUGFOSS IDRETTSFORENING	30 000
Geithus pensjonistforening	2 000	KFUK-KFUM Speidere Modum	10 000	MODUM SØKN	30 000
Kongsrud Sanitetsforening	2 000	Kløftefoss Samfunnshus A/L	10 000	SIMOSTRANDA IL	35 000
MODUM TRESKJÆRERGRUPPE	2 000	Kodeklubben Modum	10 000	DROLSUM IDRETTSFORENING	40 000
MS klubben i Modum	2 000	Kongsrud Grendehus	10 000	FRISKIS & SVETTIS MODUM	40 000
NORDRE MODUM BYGDEKVINNELAG	2 000	KOR O2	10 000	FAU ved Syste skole	50 000
Paletten 85	2 000	LHL MODUM	10 000	GEITHUS IDRETTSLAG	50 000
Pensjonistene partneravtale for alle pensjonister i Modum	2 000	MISJONSKIRKEN, SKOTSELV	10 000	IL MOINGEN	50 000
Øst-Modum Bygdekvinnelag	2 000	MODUM BARNETEATER	10 000	VIKERSUND IDRETTSFORENING	
LIENGJORDET VELFORENING	2 500	MODUM CYKLEKLUBB	10 000	VIF-HUSET	50 000
Modum seniorhøyre	2 500	Modum Kommune, Camp Modum	10 000	ÅMOT IDRETTSFORENING	50 000
Søndre Modum Bygdekvinnelag	2 500	Modum Pinsemenighet	10 000		
Vikersund Misjonsforening	2 500	MODUM REVMAIKERFORENING	10 000	Totalt allmenntnyttige gaver	1 494 500
Vikersund Normisjon	2 500	MODUM ROTARYKLUBB	10 000		
Østsiden Småbåthavn	2 500	NORDRE MODUM SKYTTERLAG	10 000		
KONSERTKAMERATENE - VIKERSUND	3 000	Samfunnshuset Folkvang	10 000		
Modum Travbane	3 000	SIGDAL OG ROSTHAUG		Prosjektsøknader	
SNARUM UNGDOMSLAG	3 000	HESTESPORTSLAG	10 000	SGeithus Vel, julegrantenning	2 500
Sæter Danseklubb	3 000	SKOTSELV GRENDEUTVALG og Kulturhus	10 000	Billetter Hjerterpake	4 800
VIKERSUND PENSJONISTFORENING	3 000	SNARUM SKYTTERLAG	10 000	FAU Barnas Hus barnehage	5 000
MODUM KAMMERKOR	4 000	SNARUM UNGDOMSLAG	10 000	Søndre Modum Bygdekvinnelag	5 000
All In	5 000	Solhov AL	10 000	Spleis/ BARK	5 000
Drolsum Båtforening v/ Kari E. Ødegård	5 000	STIFTELSEN GAUSDAL LEIRSTED	10 000	BUA	6 148
Eiker, Modum og Sigdal forsvarsforening	5 000	Strand Krets fiskeforening	10 000	Modum Cykleklubb	6 875
Foreningen Norden Modum	5 000	Vikersund Menghetssenter	10 000	Simoa 4H	9 000
GRANSTAD VELFORENING	5 000	Vikersund Vel	10 000	Klasse 10A SMU Polentur	10 000
Jelstad Juletelag	5 000	Blåveisen 4H	15 000	Klasse 10B SMU Polentur	10 000
MIDTFYLKE LOKALLAG AV N.B.F	5 000	GLOMSRUDKOLLEN JÆGER OG FISKEFORENING	15 000	Modum kammerkontor	10 000
MODUM HUSFLIDSLAG	5 000	Sand Båtforening	15 000	Modum Sjakklubb	10 000
Modum kunstforening	5 000	Skogstjerna 4H	15 000	Vikerleiva Lekeplass	10 000
Modum lokallag for utviklingshemmede	5 000	SMK-VIKING	15 000	Spleis/Modum Revy og Teater	10 000
Modum Swingklubb	5 000	VARLO GRENDEHUS SA	15 000	LHL Modum	15 000
Modum Trekkspillklubb	5 000	Åmot Idrettsforening, Håndballgruppa	15 000	Mental Helse Lokallag	15 000
Modum Triatklubb	5 000	ÅMOT OG OMEGN FISKEFORENING	15 000	Modum turmarsjforning	15 000
Nykirke Jeger og Fiskeforening	5 000	BÄKKE IF	20 000	VIF Volleyball	15 000
Skalstad Velforening	5 000	BINGEN BALLKLUBB	20 000	BARK jubileumskonserter	15 000
SKOTSELV GRENDEUTVALG	5 000	Brelli toppen løypelag	20 000	Modum Friidrettsklubb	20 000
SMK Viking	5 000	GEITHUS MUSIKKORPS	20 000	Skotselv skolekorps	20 000
Solhov Grendehus	5 000	Heggen gospel	20 000	Vertavofestivalen	20 000
STIFTELSEN GAUSDAL LEIRSTED	5 000	KRØDERBANENS VENNER	20 000	Modum Historie	22 500
SYSLE BLANDEDE KOR	5 000	MODUM JANITSJÄR	20 000	HLF Modum og Sigdal	25 000
Vassdraget v/ Elling Skaalien	5 000	MODUM ORIENTERINGSLAG	20 000	Modum Barneteater	25 000
Venner av Lunnaas	5 000	MODUM RØDE KORS	20 000	Stiftelsen gausdal Leirsted	25 000
VIKERSUND BRIDGEKLUBB	5 000	SKOTSELV SKOLEKORPS	20 000	Ragnhild Rønning	25 000
Vikland Båtforening	5 000	VESTRE SPONE IF	20 000	Åmot IF	27 200
ÅMOT PENSJONISTFORENING	5 000	VIKERSUND JUNORMUSIKKORPS	20 000	Modum Karateklubb	28 400
Heggesjøveien SA Løypeutvalget -		Åmot Horn	20 000	Nordre Modum Skytterlag	29 370
Hovlandsfjell/Heståsfjell	5 000	ÅMOT HORN MUSIKK	20 000	Gave ifbm Kanoracet 2017	30 000
Vikland båtforening	5 000	ÅMOT JENTE OG GUTTEKORPS	20 000	Roaskogen 2 vel	40 000
Delingas Venner/Egil Kjølstad	10 000	FLYING TEAM VIKERSUND HOPP	25 000	Røstvang SA	40 000
		MODUM BORDTENNISKLUBB	25 000	Samfunnshuset Folkvang	40 000
				Vikersund IF	43 300
				Friskis og Svettis	45 000

IL Moingen	45 000	Samfunnshuset Folkvang SA	50 000	Skotselv skolekorps	100 000
Vikersund IF	45 000	Sand Båtforening	50 000	SMK-VIKING	100 000
Butterfly Friends	50 000	Snarum Skytterlag	50 000	MODUM JANITSJAR	110 000
GEITHUS IL Fotballgruppa	50 000	Modum Revy og Teaterlag	55 000	HAUGFOSS IDRETTSFORENING	150 000
GLOMSRUDKOLLEN JÆGER OG		Tro og Lys Modum	56 000	MODUM BORDTENNISKLUBB	200 000
FISKERFORENING	50 000	Geithus Musikkorps	70 000	MODUM SVØMMEKLUBB	200 000
Modum Husflidslag	50 000	HORNE VELFORENING	70 000	ÅMOT IDRETTSFORENING	200 000
Modum Karateklubb	50 000	Internasjonal lørdag	70 000	GEITHUS IDRETTSKLAG	550 000
MODUM RØDE KORS	50 000	Vikersund Fiske	80 000	SIMOSTRANDA IL	800 000
MODUM SKISENTER AS	50 000	MODUM ORIENTERINGSKLAG	90 000		
Modumheimen Sykehjem	50 000	SIGDAL OG ROSTHAUG		Totalt allmennyttige gaver	4 521 093
NMK-MODUM OG SIGDAL	50 000	HESTESPORTSLAG	95 000		
NORDRE MODUM SKYTTERLAG	50 000	HOTELLETS VENNER	100 000		

50

SpareBank 1 Modums tillitsvalgte

Generalforsamling

Innskytervalgte forstandere:

Yngve Leren, leder	Åmot
Boye Arntzen, nestleder	Åmot
Hilde S. Grønhovd	Geithus
Vegard Jelstad	Geithus
Kristi Marie Aasand	Hokksund
Pål Stenbro	Vikersund
Grete Leversby Letmolje	Skotselv
Aase Kristin Andreassen	Tyristrand
Hanneke Van Riet Molenaar	Vikersund

Innskytervalgte vararepresentanter:

1. Jon Hovland	Åmot
2. Margaret Hovland Krogstad	Vikersund
3. Turid Rishovd Korsbøen	Vikersund
4. Per Skøien	Åmot

Representanter valgt av de ansatte:

Gro Spone	Vikersund
Øyvind Blix	Vikersund
Lars Willy Danielsen	Åmot

Ansattes vararepresentanter:

1. Ole-Jonny Fjeld	Vikersund
2. Hans Thore Grøterud	Vikersund

Styre:

Trond Gewalt, styreleder
John Arne Haugerud, nestleder
Siv Hantho
Tom Berget
Anne Line Berglia
Anne Leversby, ansattes representant
Arnt Olav Svensli, ansattes representant

Vararepresentanter styre:

Ole Eivind Svendby
Kari Mette Høstvik
Tove Beate Jelstad, for de ansatte
Ole Gunnar Fidjestøl, for de ansatte

Revisjon:

Statsaut. revisor Thomas Anfinrud Karlsen i
Ernst & Young AS

SpareBank
MODUM

SpareBank 1 Modum
NO 937 889 186

Telefon 915 02270
ms@modum.sparebank1.no
www.sparebank1.no/modum

SpareBank 1 Modum
Postboks 114
3371 Vikersund

Avdelinger:
Vikersund, Vikersundgt. 29
Åmot, Lilleåsgt. 2A
Hockksund, Stasjonsgt. 61
Mjøndalen, Strandveien 39-41

Building a better
working world

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Hovdeveien 9, NO-3370 Vikersund

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 32 78 89 30
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Sparebank 1 Modum

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebank 1 Modum som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og banksjef (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Før datoen for revisjonsberetningen mottok vi årsberetningen og erklæring fra styrets medlemmer og administrerende banksjef. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgjøre en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

Building a better
working world

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Vikersund, 15. februar 2018
ERNST & YOUNG AS

Thomas Karlsen
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors beretning - Sparebank 1 Modum

A member firm of Ernst & Young Global Limited